

Voorwoord

In het vierde jaar van deze opleiding HBO-Rechten staat het afstuderen centraal. Na vier jaar ben ik dan ook in deze eindfase, het afstuderen, terecht gekomen. Deze afstudeerperiode vormt de afsluiting van het afstuderen en resulteert in een scriptie.

Ik heb ervoor gekozen mijn afstudeeropdracht bij Stichting Achmea Rechtsbijstand uit te voeren omdat ik tijdens het vierde studiejaar, in de praktijkminor, kennis heb gemaakt met Stichting Achmea Rechtsbijstand. Dit heeft enorm mijn interesse gewekt. Binnen Stichting Achmea Rechtsbijstand staat het belang van de verzekerden voorop.

In overleg met Stichting Achmea Rechtsbijstand is deze afstudeeropdracht tot stand gekomen. Het onderwerp van mijn afstudeerscriptie is het onderwijsrecht.

Voor het tot stand komen van deze scriptie heb ik van alle faciliteiten van Stichting Achmea Rechtsbijstand gebruik mogen maken. Ik wil dan ook Stichting Achmea Rechtsbijstand enorm hiervoor bedanken. In het bijzonder wil ik mijn afstudeermentor bij Stichting Achmea Rechtsbijstand, Fred Broens en mijn afstudeerbegeleidster, Ursula Heeffer, bedanken voor hun begeleiding en ondersteuning tijdens mijn afstudeerperiode.

Tot slot wil ik iedereen uit mijn privé omgeving bedanken voor de steun die zij mij hebben gegeven tijdens het tot stand komen van deze scriptie. In het bijzonder wil ik mijn ouders en mijn vriend bedanken voor hun morele steun. Bedankt!

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	5
2. Inleiding	5
3. Stichting Achmea Rechtsbijstand	7
3.1 Beschrijving van de organisatie	7
3.2 Werkzaamheden van de organisatie	7
4. Afbakening van het spelersveld	8
4.1 Inleiding	8
4.2 Wat wordt onder onderwijs verstaan?	8
4.3 Onderwijs als recht of plicht?	8
4.4 Welke soorten onderwijs kennen wij in Nederland?	8
4.4.1 Het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs	9
4.4.2 Middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie	10
4.4.3 Nederlands Hoger Onderwijs	11
4.5. Welke organisaties spelen een belangrijke rol binnen het onderwijsrecht?	11
4.5.1 De leerplichtambtenaar	11
4.5.2 De onderwijsinspectie	12
4.5.3 Ministerie van onderwijs	12
4.5.4 Commissie gelijke behandeling	12
4.5.5 Medezeggenschapsraad	13
5. Wat is de juridische positie van ouders en leerlingen/studenten en het bevoegd gezag?	14
5.1 Inleiding	14
5.2 De rechtsverhouding tussen de leerling en zijn ouders	14
5.3 De rechtsverhouding tussen de leerling en het bevoegd gezag van de school	15
5.3.1 Rechten en plichten van de leerling	15
5.4 De rechtsverhouding tussen ouders en het bevoegd gezag van de school	18
5.4.1 Rechten en plichten van de ouders	18
6. Het juridische kader van het onderwijsrecht	20
6.1 Inleiding	20
6.2 Het wettelijk kader van het onderwijs	20
6.3 Onderwijswetgeving	21
7. Rechtsbescherming binnen het onderwijs	25
7.1 Inleiding	25
7.2 De Awb- rechtsgang	25
7.3 De burgerlijke rechter	26
8. Waar is de rechtsbescherming in het onderwijsrecht geregeld?	27
8.1 Inleiding	27
8.2 Waar is de rechtsbescherming binnen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs geregeld?	27
8.3 Waar is de rechtsbescherming binnen het middelbaar beroepsonderwijs en de Volwasseneducatie geregeld?	27
8.4 Waar is de rechtsbescherming binnen het hoger onderwijs geregeld?	27

9.	De praktijk	28
9.1	Aantallen zaken.....	29
9.2	Soort zaken	29
10.	Rechtsbescherming bij terugvorderen collegegeld.....	32
10.1	Wettelijke grondslag	32
10.2	Wetgeving middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie	32
10.3	Wetgeving hoger onderwijs	33
11.	Rechtsbescherming bij schorsing en verwijdering.....	34
11.1	Inleiding.....	34
11.2	Schorsing en verwijdering in het algemeen.....	34
11.3	Schorsing en verwijdering openbaar onderwijs.....	34
11.4	Schorsing en verwijdering bijzonder onderwijs.....	34
11.5	Schorsing en verwijdering in het basisonderwijs (procedurebeschrijving)	34
11.6	Schorsing en verwijdering in het voortgezet onderwijs (procedurebeschrijving).....	35
11.7	Checklist toepassing schorsing en verwijdering	36
12.	Rechtsgang tegen beoordelingsbeslissingen	37
12.1	Primair en voortgezet onderwijs	37
12.2	Middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie	38
12.3	Hoger onderwijs.....	39
13.	Rechtsbescherming bij klachten	41
13.1	Inleiding.....	41
13.2	Wat is klachtrecht?	41
13.3	Primair onderwijs en het voortgezet onderwijs	41
13.4	Middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie	43
13.5	Hoger onderwijs.....	43
14.	Conclusies en aanbevelingen.....	45
	Literatuurlijst	48

Lijst van gebruikte afkortingen

AJZ	Algemeen juridische zaken
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AOC	Agrarische opleidingscentra
ARB	Achmea Rechtsbijstand
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWGB	Algemene Wet Gelijke Behandeling
BBL	Beroeps Begeleidende Leerweg
BJZ	Bijzonder juridische zaken
BOL	Beroeps Opleidende Leerweg
BVE	Beroepsonderwijs en Volwasseneducatie
BW	Burgerlijk Wetboek
CGB	Commissie Gelijke Behandeling
GW	Grondwet
HAVO	Hoger en Algemeen Vormend Onderwijs
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HR	Hoge raad
LAKS	Landelijk Aktie Komitee Scholieren
LKC	Landelijke Klachtencommissie
LPW	Leerplichtwet 1969
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
OER	Onderwijs- en examenregeling
PCL	Permanente Commissie voor Leerlingenzorg
ROC	Regionaal Opleidingscentra
SAR	Stichting Achmea Rechtsbijstand
SBO	Speciaal Basisonderwijs
SRB	Stichting Rechtsbijstand (NV Interpolis schade)
SVO	Speciaal Onderwijs
VMBO	Voorgezet Voorbereidend Beroepsonderwijs
VWO	Voortgezet Wetenschappelijk Onderwijs
WEB	Wet Educatie- en Beroepsonderwijs
WEC	Wet op de Expertisecentra
WHW	Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek
WMS	Wet Medezeggenschap op Scholen
WOT	Wet op het Onderwijstoezicht
WPO	Wet op het Primair Onderwijs
WSF	Wet Studiefinanciering
WSNS	Weer Samen Naar School-beleid
WTOS	Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten
WVO	Wet op het Voortgezet Onderwijs
WVO	Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs

1. Samenvatting

Het onderwijsrecht is een enorm breed en uitgebreid onderwerp en valt onder twee rechtsgebieden, het bestuursrecht en het privaatrecht. Het onderwijsrecht wordt momenteel behandeld door BJZ-juristen. Deze juristen zijn gespecialiseerd in één bepaald rechtsgebied, dus of in bestuursrecht of in privaatrecht.

Op dit moment werken er geen behandelaars op de afdeling BJZ met kennis over het onderwijsrecht. De opdracht van deze scriptie bestaat daarom uit het maken van een handboek op het gebied van het onderwijsrecht. Doel hiervan is dat een BJZ-behandelaar die nog geen of bijna geen ervaring heeft op het gebied van onderwijsrecht, op die manier snel kan beschikken over de juiste informatie om verzekerden een juridische juist advies te geven of om de verzekerde adequaat bij te staan in zijn probleem.

Aan de hand van deze handleiding kunnen behandelaars inzicht krijgen in het onderwijsrecht.

Onderwijsrecht is een niche onderwerp. In het jaar 2008 kwamen er slechts 308 meldingen binnen over onderwijsrecht. Dit is slechts 0,18% van het totaal aantal binnengekomen meldingen.

Zoals hierboven aangegeven vormen geschillen over “onderwijsrecht” een te verwaarlozen percentage zaken in vergelijking tot het totaal aantal zaken dat jaarlijks binnen SAR over rechtsonderwerpen wordt gemeld. Daar staat tegenover dat dit zeer geringe aantal zaken weer een enorm en uitgebreid aantal subonderwerpen bevat dat qua kennis een relatief uitgebreide investering vergt: de juristen van BJZ hebben geen kennis over het onderwijsrecht en moeten dus opgeleid worden. Dit kost geld. Doordat er jaarlijks zo weinig zaken binnenkomen is het voor behandelaars bovendien bijna onmogelijk om veel ervaring op te doen op het gebied van onderwijsrecht.

Op grond hiervan verdient het aanbeveling dat SAR onderzoekt of het, op basis van een kosten-batenanalyse, niet de voorkeur geniet om de “onderwijszaken” volledig te outsourcen tegen vooraf af te spreken vaste tarieven.

In het geval niet voor outsourcing wordt gekozen, lijkt het, gelet op de organisatiestructuur van SAR, logisch dat zij de onderwijszaken niet langer onderbrengt bij BJZ, maar bij de afdeling AJZ.

Daar waar SAR niet kiest voor outsourcing noch voor het reshuffelen van onderwijszaken naar AJZ, is er binnen BJZ een kennislacune op het gebied van onderwijsrecht en zal er opgeleid moeten worden.

2. Inleiding

Voor u ligt het eindresultaat van mijn afstudeerperiode van de opleiding HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys.

De scriptie is geschreven in opdracht van Stichting Achmea Rechtsbijstand met het doel een handboek aan te leveren zodat de rechtsbijstandverleners van Achmea Rechtsbijstand snel alle relevante regelgeving uit het onderwijsrecht kunnen opzoeken en zo adequaat kunnen inspelen op hulpvragen van verzekerden.

De centrale vraagstelling van deze scriptie is: Welke informatie dient in deze inleidende handleiding over onderwijsrecht opgenomen te worden zodat de juristen van Stichting Achmea Rechtsbijstand de verzekerde zo efficiënt en gedegen mogelijk kunnen bijstaan in een geschil dat verband houdt met het onderwijsrecht?

Bij de totstandkoming van deze scriptie is gekeken naar het soort meldingen die bij Stichting Achmea Rechtsbijstand binnenkomen op het gebied van onderwijsrecht.

Het eerste deel van mijn scriptie, hoofdstuk 4 tot en met 8 is beschrijvend. Dit gedeelte geeft een schets van het juridische kader van het onderwijsrecht. Verder wordt het spelersveld geïdentificeerd. Het is voor een behandelaar namelijk van belang algemene kennis van het onderwijsrecht tot zijn beschikking te hebben daar de kennis van het onderwijsrecht beperkt is.

Het tweede deel van mijn scriptie, hoofdstuk 9 geeft inzage in de praktijk van het onderwijsrecht binnen SAR. Aan de hand van het SAR-systeem (Ariva) ga ik kijken wat de meest voorkomende meldingen zijn. In hoofdstuk 10 tot en met 13 zal ik aan de hand van deze meldingen de te doorlopen procedures beschrijven.

In mijn scriptie zijn voorbeelden opgenomen. Deze voorbeelden staan in een kader en dienen ter verduidelijking.

3. Stichting Achmea Rechtsbijstand

3.1 Beschrijving van de organisatie

Door de fusie tussen Achmea Rechtsbijstand en Interpolis Stichting Rechtsbijstand is er een juridische en fysieke organisatie ontstaan die verder is gegaan onder de naam Stichting Achmea Rechtsbijstand (SAR).

Interpolis heeft in 1976 Stichting Rechtsbijstand opgericht. Dit werd een onafhankelijke rechtshulpverlener voor verzekerden van Interpolis. De stichting is destijds gestart met vijftientig medewerkers, die voornamelijk autoschades behandelden.

Op dit moment werken er ruim vijfhonderd mensen. SAR is actief op verschillende rechtsgebieden, zoals arbeidsrecht, bestuursrecht, contractueel & verhaalsrecht en verkeersrecht & personenschades.

3.2 Werkzaamheden van de organisatie

Positie

Stichting Achmea Rechtsbijstand fungeert als een shared service center voor de divisies bancaire, intermediaire en directe distributie. Dit houdt in dat Stichting Achmea Rechtsbijstand nieuwe verzoeken behandelt op basis van rechtsbijstandverzekeringen die door de tot de diverse divisies behorende merken zijn verkocht.

Routing

Een nieuwe zaak komt binnen op de Front-Office. Op de Front-Office wordt de klantvraag vastgesteld en wordt er gecontroleerd of de afgesloten polis dekking biedt. Afhankelijk hiervan wordt de verzekerde direct voorzien van een inhoudelijk juridisch advies, wordt de melding van verzekerde afgewezen, wordt het financiële belang mogelijk afgekocht of wordt het dossier klaargemaakt voor afhandeling op de Back-Office. Hier kijkt een behandelaar inhoudelijk naar de zaak en handelt de melding verder af. In sommige gevallen worden zaken uitbesteed aan externe kantoren.

4. Afbakening van het spelersveld

4.1 Inleiding

Het onderwijsrecht beoogt het onderwijs en het onderwijssysteem te regelen. Onderwijsrecht is als juridisch specialisme nog in opkomst. Juridische vakliteratuur op het gebied van onderwijsrecht is niet in overvloed voorhanden, met uitzondering van de wethistorische publicaties. Het eerste naslagwerk over het onderwijsrecht is pas in 1985 verschenen¹. Het onderwijsrecht is zoals hierboven beschreven een specialisme. Het onderwijsrecht is opgebouwd uit andere vakgebieden, zoals bestuursrecht en het privaatrecht. Het onderwijsrecht houdt zich bezig met onderwijs van micro tot macro niveau, van in de klas tot aan het ministerie.

4.2 Wat wordt onder onderwijs verstaan?

Iedereen in Nederland heeft recht op onderwijs; een kind moet in staat gesteld worden zich in een georganiseerd verband te ontwikkelen waarna het later iets kan betekenen voor onze samenleving. Het recht op onderwijs is geen klassiek afdwingbaar recht. Het gaat immers steeds om de afweging van verschillende belangen.

4.3 Onderwijs als recht of plicht?

Het recht op onderwijs betekent het recht om te kiezen binnen het feitelijk bestaande stelsel van schoolonderwijs, dat voldoende pluralistisch moet zijn.

De leerplicht houdt in dat het kind ingeschreven moet staan op een school en die ook regelmatig bezoekt. In Nederland zijn leerlingen leerplichtig en schoolplichtig vanaf hun vijfde jaar, tot hun zestiende jaar. De leerplicht eindigt wanneer een leerling twaalf opeenvolgende jaren onderwijs heeft gevolgd. De leerplicht verplicht de overheid om kosteloos de noodzakelijke onderwijsvoorzieningen beschikbaar te stellen die het daadwerkelijk vervullen van de leerplicht mogelijk maken.

4.4 Welke soorten onderwijs kennen wij in Nederland?

Nederland kent verschillende vormen van onderwijs. In onderstaande paragrafen zal ik de verschillende vormen van het onderwijs toelichten. Een belangrijke afweging die continu gemaakt moet worden is de afweging of men te maken heeft met een openbare onderwijsinstelling of met een bijzondere onderwijsinstelling. Dit onderscheid is ook terug te vinden in de wet.

Openbare scholen

Openbare scholen worden meestal bestuurd door de gemeente, een openbaar rechtspersoon of door een stichting². Openbare scholen staan open voor kinderen van alle godsdiensten en levensbeschouwingen. Zij werken dus niet vanuit een bepaalde godsdienst of levensovertuiging.

Bijzondere scholen

Bijzondere scholen worden veelal bestuurd door een stichting of door een vereniging. Anders dan openbare scholen werken bijzondere scholen wel vanuit een godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging. Een voorbeeld hiervan is een Rooms-katholieke school.

¹ H.Drop, *Algemene inleiding onderwijsrecht*, Zwolle, 1985.

² Een stichting als bedoeld in artikel 17 of 48 WPO.

Ten slotte bestaan er ook nog algemeen bijzondere scholen. Deze scholen gaan uit van de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen. Kinderen op een algemeen bijzondere school kunnen hun eigen levensbeschouwing opbouwen en hebben daarin hun eigen inbreng.

4.4.1 Het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs

Het primaire onderwijs bestaat uit het basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Allereerst zal ik het basisonderwijs beschrijven.

Basisonderwijs

▪ *Regulier basisonderwijs*

Het basisonderwijs valt onder de Wet op het Primair Onderwijs (WPO). Volgens artikel 2, eerste volzin van de WPO is het basisonderwijs bestemd voor kinderen vanaf de leeftijd van omstreeks vier jaar. Alle scholen voor basisonderwijs bieden in principe hetzelfde onderwijs aan.

Er zijn verschillende scholen in het basisonderwijs. Deze scholen onderscheiden zich van elkaar door een bepaalde levensovertuiging of door een keuze voor een bepaalde onderwijskundige stroming. Zie paragraaf 4.4.

▪ *Speciale scholen voor basisonderwijs (SBO)*³

Het speciaal basisonderwijs (SBO) is er voor kinderen die leer- en opvoedingsproblemen hebben. Kinderen die speciale zorg en aandacht nodig hebben komen niet zomaar op een school voor speciaal basisonderwijs terecht.⁴

Op reguliere basisscholen moet zoveel mogelijk begeleiding en zorg voor deze leerlingen⁵ worden aangeboden. Om dit te kunnen bereiken werken reguliere basisscholen intensief samen met scholen voor speciaal basisonderwijs. Dit beleid heet het Weer Samen Naar School Beleid (WSNS). De samenwerkingsverbanden zullen proberen een leerling zo lang mogelijk in het reguliere basisonderwijs te houden. Wanneer dit niet mogelijk is, zal het kind op een SBO- school geplaatst worden. Toelating tot een SBO-school wordt geregeld door de Permanente Commissie voor Leerlingenzorg (PCL).

Naast scholen voor speciaal basisonderwijs kennen wij in Nederland ook scholen voor kinderen met een handicap, chronische ziekte of stoornis (speciaal onderwijs).

Dit onderwijs wordt geregeld door de Wet op de Expertisecentra (WEC) en wordt onderverdeeld in vier clusters:

1. Scholen voor visueel gehandicapte leerlingen.
2. Scholen voor auditief en communicatief gehandicapte leerlingen.
3. Scholen voor (meervoudig) gehandicapte leerlingen, verstandelijk gehandicapte leerlingen en langdurig (lichamelijk) zieke kinderen.
4. Scholen voor leerlingen met ernstige ontwikkelingsstoornissen.

³ < www.oudersenrugzak.nl >

⁴ "Voor wie zijn er scholen voor speciaal basisonderwijs?" < www.postbus51.nl > 11-2-2009.

⁵ Deze leerlingen kunnen in aanmerking komen voor leerling-gebonden financiering.

Voortgezet onderwijs

▪ *Regulier voortgezet onderwijs*

Na de basisschool stromen alle leerlingen door naar een vorm van het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs valt onder de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). De volgende drie soorten voortgezet onderwijs zijn te onderscheiden:

- Het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO) duur: 4 jaar
- Het Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (HAVO) duur: 5 jaar
- Het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (VWO) duur: 6 jaar

Het voortgezet onderwijs is het onderwijs dat gegeven wordt aan kinderen vanaf de leeftijd van ongeveer 12 jaar. Het voortgezet onderwijs wordt gegeven na het (speciale) basisonderwijs. Het voortgezet onderwijs bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs.

▪ *Speciaal voortgezet onderwijs*⁶

Ook binnen het voortgezet onderwijs kennen wij speciaal onderwijs (SVO).⁷ Dit onderwijs wordt geregeld in de WVO en in de WEC. Het voortgezet speciaal onderwijs is bedoeld voor leerlingen met een handicap van twaalf tot maximaal twintig jaar. Ook het voortgezet speciaal onderwijs wordt onderverdeeld op basis van de soort handicap of onderwijsbelemmering van de leerling. Zo kunnen leerlingen in het voortgezet onderwijs met leer- en opvoedingproblemen ook onderwijs volgen aan een reguliere onderwijsinstelling.⁸

4.4.2 Middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie

Het middelbaar beroepsonderwijs zoals wij dat nu kennen bestaat sinds 1996. In 1996 werd de Wet educatie en beroepsonderwijs ingevoerd. Het middelbaar beroepsonderwijs bereidt leerlingen voor op de beroepspraktijk of op een vervolgopleiding in het hoger beroepsonderwijs. De meeste mbo opleidingen zoals bouw, techniek, zorg, sociale beroepen, economische beroepen worden gegeven op Regionale Opleidingencentra (ROC's). Deze opleidingen vallen onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Groene opleidingen (landbouw, tuinbouw, bosbouw, voeding, dierenhouderij) worden gegeven op Agrarische Opleidingencentra of AOC's. Deze vallen onder het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.⁹

Alle MBO-opleidingen worden in twee vormen gegeven. Zo kennen we de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) en de beroepsopleidende leerweg (BOL).

Bij een BBL-opleiding heeft de leerling een dienstverband van minimaal 20 uur bij een leerbedrijf. De leerling volgt een dag in de week les.

Bij een BOL-opleiding heeft de leerling geen dienstverband. De leerling gaat doorgaans vier a vijf dagen naar school. Tijdens een BOL-opleiding loopt de leerling wel stage bij zijn leerbedrijf. Voorbeelden van deze opleidingen zijn de opleiding tot stratenmaker, opleiding tot verkoopmedewerker, opleiding tot kapper.

Ook volwasseneneducatie wordt op het ROC aangeboden. Volwassenen kunnen door het volgen van een opleiding of cursus sociale en burgerschapscompetenties verwerven die noodzakelijk zijn voor een baan, beroepsopleiding en hun persoonlijke ontplooiing.¹⁰

Alle instellingen binnen het middelbaar beroepsonderwijs zijn bijzonder.

⁶ < www.oudersenrugzak.nl > 19-04-2009.

⁷ Volgens het Weer Samen Naar School-beleid (WSNS) valt deze tweede vorm onder het reguliere onderwijs. Ik plaats het toch onder het kopje "speciaal onderwijs" omdat mensen er telkens vanuit gaan dat dit valt onder het speciaal onderwijs.

⁸ Deze leerlingen kunnen in aanmerking komen voor leerling-gebonden financiering.

⁹ "Studie informatie" < www.mbostart.nl/studieinformatie > 19-04-2009.

¹⁰ "Volwasseneneducatie" < www.minocw.nl/volwasseneneducatie/index.html > 19-04-2009.

4.4.3 Nederlands hoger onderwijs

Het Nederlandse hoger onderwijs bestaat uit hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Dit wordt ook wel het binair stelsel¹¹ genoemd. Het Nederlands hoger onderwijs sluit aan op het voortgezet onderwijs.

Hoger beroepsonderwijs

In tegenstelling tot universiteiten zijn HBO-opleidingen primair op overdracht van vaktheoretische kennis en op de ontwikkeling van vaardigheden gericht, een en ander in nauwe aansluiting op de beroepspraktijk.¹² Na het eerste jaar hoger beroepsonderwijs (propedeuse) kunnen studenten doorstromen naar het wetenschappelijk onderwijs.

Alle instellingen binnen het hoger beroepsonderwijs zijn bijzonder.

Wetenschappelijk onderwijs

Het wetenschappelijk onderwijs omvat het onderwijs voor studenten vanaf ongeveer 18 jaar. Toelating tot het wetenschappelijk onderwijs is mogelijk na het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs, of na het behalen van de propedeuse. Het wetenschappelijke onderwijs omvat zowel diepgaande theoretische studies als specialistische training voor beroepen. De meeste opleidingen duren vier jaar.

Nederland kent drie bijzondere universiteiten (Universiteit van Nijmegen, Universiteit van Tilburg en de Vrije Universiteit), de andere universiteiten zijn openbaar.

4.5. Welke organisaties spelen een belangrijke rol binnen het onderwijsrecht?

4.5.1 De leerplichtambtenaar¹³

De leerplichtambtenaar is een beëdigd functionaris. Hij is “vanwege burgemeester en wethouders” belast met drie taken.

Allereerst is hij belast met de maatschappelijke zorg om ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten van jongeren in de leeftijd van 8 tot 18 jaar te voorkomen. Hij neemt besluiten over verlof in verband met vrijstelling van regelmatig schoolbezoek wegens gewichtige redenen, voor zover dit verlof meer dan tien dagen van het schooljaar betreft.

In de tweede plaats verricht hij een onderzoek wanneer blijkt dat een leerplichtige niet is ingeschreven, terwijl er geen grond voor een vrijstelling aanwezig is. Dit volgt uit artikel 22 LPW.

In de derde plaats maakt de ambtenaar, indien hem blijkt dat een leerplichtige in strijd met de geldende voorschriften arbeid verricht, melding hiervan bij een ambtenaar die werkt bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De leerplichtambtenaar werkt volgens de instructies van burgemeester en wethouder, zie art. 16 LPW. De leerplichtambtenaar heeft steeds toegang tot de onderwijsinstelling of school. Hij is bevoegd personen te horen, en heeft het recht om alle inlichtingen die hij verlangt te vragen aan de directeur van de school of instelling.

¹¹ “Hoger onderwijs < www.minocw.nl/ho/936/Over-hoger-onderwijs.html> 19-04-2009.

¹² “Hoger beroepsonderwijs” < <http://www.wikipedia.nl>> 19-04-2009.

¹³ Zoontjens 2006, p.19.

4.5.2 De onderwijsinspectie

De onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, rechtmatigheid en doelmatigheid en de naleving van wet- en regelgeving. Over de resultaten van het toezicht informeert de inspectie actief en openbaar, op instellingsniveau en stelselniveau.¹⁴

Het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs is geregeld in de Wet op het onderwijstoezicht (WOT).

4.5.3 Ministerie van onderwijs

Het ministerie is in 1918 ingesteld, destijds als ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen. Het ministerie van onderwijs draagt zorg voor het scheppen van een wettelijk kader voor het onderwijs, voor het uitvoeren van onderwijswetgeving en het verstrekken van financiële middelen daarvoor. Daarnaast heeft het ministerie de zorg voor de bevordering van wetenschappelijk onderwijs, het wetenschapsbeleid en voor het cultuur- en mediabeleid.

4.5.4 Commissie gelijke behandeling

Een door de Nederlandse overheid ingestelde commissie die zich bezighoudt met het bevorderen van gelijke behandeling en de bestrijding van discriminatie. Deze commissie is ingesteld op grond van de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) uit 1994. De commissie bestaat altijd uit 9 leden. De samenstelling kan variëren. De commissie gelijke behandeling toetst klachten over discriminatie en beoordeelt of de wetgeving is overtreden.

Uitspraken van de commissie gelijke behandeling zijn niet bindend. Vaak wordt aan de hand van een uitspraak van de commissie gelijke behandeling een uitspraak bij de rechter gevraagd. De rechter zal bij zijn uitspraak het oordeel van de commissie mee laten wegen.

Voorbeeld

Commissie gelijke behandeling, oordeel 2009-2¹⁵

School handelt niet in strijd met de gelijkebehandelingswetgeving jegens gescheiden vader.

Een gescheiden man klaagt over het beleid van de school van zijn kinderen. Hij stelt dat de school onderscheid tegenover hem maakt op grond van zijn geslacht en burgerlijke staat bij de uitvoering van het klanttevredenheidsonderzoek, de informatieverstrekking over zijn kinderen en het besluit hem de toegang te ontfen tot de school en de ouderavonden. Tot slot klaagt hij over de wijze waarop de school zijn klachten heeft behandeld. De Commissie oordeelt dat de wijze waarop de school uitvoering geeft aan het klanttevredenheidsonderzoek leidt tot indirect onderscheid op grond van geslacht en burgerlijke staat. Dit onderscheid is objectief gerechtvaardigd en dus niet verboden. Met betrekking tot de klacht van de man over de informatieverstrekking aan hem over zijn kinderen oordeelt de Commissie dat de man geen feiten heeft aangevoerd die kunnen doen vermoeden dat onderscheid is gemaakt op grond van zijn geslacht en/of zijn burgerlijke staat. Dit geldt ook met betrekking tot de klacht van de man dat hem de toegang tot de school en de ouderavonden is ontfegd. Tot slot oordeelt de Commissie dat de school niet in strijd heeft gehandeld met de wet door de wijze waarop zij de klachten van de man heeft behandeld.

¹⁴ "Wat doen wij?" < www.onderwijsinspectie.nl/nl/home/over-ons > 24-03-2009.

¹⁵ Oordeel 2009-2 < www.cgb.nl > 22-04-2009.

4.5.5 Medezeggenschapsraad

- **Samenstelling**

Ouders, leerlingen en personeel kunnen via de medezeggenschapsraad invloed uitoefenen op het beleid van de school. Elke school heeft verplicht een medezeggenschapsraad.¹⁶ Middels verkiezingen wordt er bepaald wie er in de medezeggenschapsraad mag meepraten en mag meebeslissen.

De samenstelling van de medezeggenschapsraad is afhankelijk van het schooltype.

In het basisonderwijs bestaat de raad uit ouders en personeel. In het voortzet onderwijs zijn ook leerlingen in de raad vertegenwoordigd. In het middelbaar beroepsonderwijs, de volwasseneneducatie en in het hoger onderwijs zitten alleen personeel en leerlingen/studenten in de medezeggenschapsraad.

Het aantal leerlingen bepaalt de omvang van de medezeggenschapsraad. Door het bevoegd gezag wordt een medezeggenschapsreglement opgesteld. Hierin staat onder andere beschreven op welke wijze verkiezingen gehouden moeten worden.

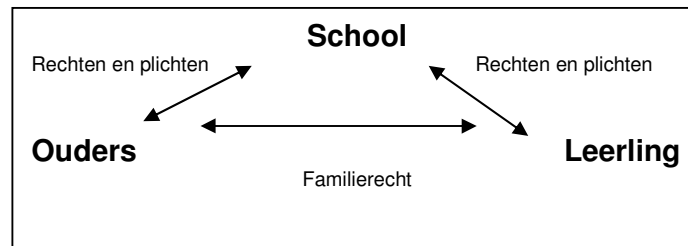
- **Taken**

Het bestuur van een school dient ieder belangrijk besluit voor te leggen aan de medezeggenschapsraad. De raad kan ook zelf een standpunt kenbaar maken aan het bestuur. De rechten van de medezeggenschapsraad zijn terug te vinden in de Wet Medezeggenschapsraad op Scholen (WMS).¹⁷

¹⁶ "Wat doet een medezeggenschapsraad in het onderwijs" < www.postbus51.nl > 28-04-2009.

¹⁷ Deze wet geldt niet voor het hoger onderwijs.

5. Wat is de juridische positie van ouders en leerlingen/studenten en het bevoegd gezag?

5.1 Inleiding

Ik wil dit hoofdstuk opnemen in mijn scriptie omdat deze drie partijen continu¹⁸ tegenover elkaar staan:

- de leerling
- de ouders van de leerling
- het bevoegd gezag¹⁹

Voor een juist inzicht in het juridisch functioneren van de rechtsbetrekkingen is het naar mijn mening ook belangrijk om aandacht te schenken aan de familierechtelijke verhouding tussen ouders en kind. Dit is noodzakelijk zodat de andere twee rechtsbetrekkingen makkelijker te begrijpen zijn.

5.2 De rechtsverhouding tussen de leerling en zijn ouders

Artikel 1:234 lid 1 BW stelt als hoofdregel dat minderjarigen onbekwaam zijn om rechtshandelingen te verrichten. Artikel 1:233 BW bepaalt dat minderjarig zijn, zij die de leeftijd van 18 nog niet hebben bereikt en zij die nog niet zijn gehuwd. Hoofdregel van handelsonbekwaamheid van de minderjarige lijdt uitzondering wanneer deze voor zijn handelingen toestemming heeft gekregen van diens wettelijk vertegenwoordiger of wanneer het gaat om het beschikken over geld voor levensonderhoud of studie. Dit volgt uit artikel 1:324 lid 3 BW.²⁰

Omdat een minderjarige zelfstandig geen rechtshandelingen mag verrichten, moeten de ouders dat namens de minderjarige doen. Het ouderlijk gezag staat in dienst van het belang van het kind. Onder verzorging en opvoeding wordt ook verstaan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van het kind en het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid.²¹

De vrijheid van onderwijs is een grondrecht dat in de eerste plaats door de ouders en niet door het kind wordt uitgeoefend. Hetzelfde geldt voor het recht op onderwijs. In eerste instantie zijn het dus de ouders die voor hun kind een school kiezen.²²

¹⁸ Met name in het primair onderwijs.

¹⁹ Steeds zal moeten worden bekeken wie het bevoegd gezag is. Dit is terug te vinden in de desbetreffende wet.

²⁰ Noorlander 2005, p. 180.

²¹ Artikel 1:247lid 2 BW.

²² Noorlander 2005, p. 182.

5.3 De rechtsverhouding tussen de leerling en het bevoegd gezag van de school

Het recht om onderwijs te kunnen volgen, is voor leerlingen/studenten van groot belang. De rechtsverhouding tussen leerling en het bevoegd gezag van de school is opgebouwd uit wederzijdse rechten en plichten.²³

5.3.1 Rechten en plichten van de leerling

- *Primair onderwijs en voortgezet onderwijs*

De rechten en plichten van leerlingen binnen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs staan in de leerplichtwet.

- *Middelbaar beroepsonderwijs*

De rechten en plichten van deelnemers aan een MBO-opleiding zijn opgenomen in de onderwijsovereenkomst, de stageovereenkomst en in het deelnemersstatuut van de desbetreffende opleiding.

Voorbeeld

Deelnemersstatuut ROC van Amsterdam

In het deelnemersstatuut worden de rechten en de plichten van elke deelnemer vastgelegd en staat beschreven op welke manier zij geregeld zijn.

De beschreven rechten en plichten worden onderverdeeld in:

- de basisrechten en -plichten, zoals privacy, gelijke behandeling en medezeggenschap;
- de rechten en plichten met betrekking tot het onderwijs, zoals deelnemersbegeleiding, toelating, toetsing en de inhoud en kwaliteit van het onderwijs;
- de dagelijkse gang van zaken met bijbehorende rechten en plichten zoals ziekmelding, orde en gedragsregels;
- disciplinaire maatregelen: deze worden toegepast wanneer een deelnemer zich niet houdt aan de afgesproken regels. De gevolgen daarvan en de soorten maatregelen staan in het deelnemersstatuut vermeld. Naast de bovengenoemde onderwerpen geeft het deelnemersstatuut informatie over welke rechtsbescherming een deelnemer heeft wanneer hij/zij het niet eens is met een behandeling of beslissing en een klacht wil indienen. De stappen die een deelnemer kan nemen en de hulp waarvan hij/zij gebruik kan maken, worden beschreven in de klachtenregelingen

- *Hoger onderwijs*

De rechten en plichten van studenten aan hoge scholen en universiteiten zijn vastgelegd in het studentenstatuut.²⁴ Het statuut bestaat meestal uit een algemeen deel, dat voor alle deelnemers geldt en een bijzonder deel, dat gekoppeld is aan een opleiding of een groep van opleidingen. Het bijzonder deel van het Studentenstatuut is de Onderwijs- en examenregeling (OER).

Hieronder zal ik een korte weergave geven van de rechten en plichten.²⁵

Rechten

- *Het recht op feitelijke deelname aan het onderwijs*

Dit vloeit voort uit artikel 28 van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

Voorbeeld

Artikel 28

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe:

- primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;

²³ Noorlander 2005, p. 183.

²⁴ Dit statuut kan afwijkend zijn per instelling. Raadpleeg altijd het statuut van de desbetreffende instelling.

²⁵ Volstaan zal worden met de weergave van de belangrijkste rechten en plichten.

b. de ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen, met inbegrip van algemeen onderwijs en beroepsonderwijs, deze vormen voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken, en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk;
c. met behulp van alle passende middelen hoger onderwijs toegankelijk te maken voor een ieder naar gelang zijn capaciteiten;
d. informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze voor alle kinderen beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken;
e. maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal kinderen dat de school vroegtijdig verlaat, te verminderen.

▪ *Het recht op deelname aan activiteiten binnen de school die geen deel uitmaken van het onderwijsproces*

Leerlingen mogen bijvoorbeeld (mits zij niet disciplinair zijn gestraft of wanneer deelname niet verantwoord is) deelnemen aan allerlei activiteiten zoals excursies, sportdagen, schoolreisjes.

Belangrijk is te vermelden dat het bevoegd gezag en het personeel bij dit soort activiteiten verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van het kind.²⁶

▪ *Het recht op een veilige school*

Een van de belangrijkste rechten van een leerling vormt het recht op een “veilige school”.²⁷ Naar mijn mening hangt de omvang van deze verantwoordelijkheid deels af van de leeftijd van het leerling en de aard van diens school. Dit baseer ik op verschillende uitspraken.

Voorbeeld

Rechtbank Zwolle 27 januari 1999²⁸

Ten tijde van het ongeval hield er slechts één pleinwacht toezicht over een honderdtal leerlingen, die vanwege de ligging van het schoolgebouw niet het gehele plein kon overzien. Door deze gegeven omstandigheden had van de schooldirecteur mogen worden verwacht dat zij extra maatregelen had getroffen om een ongeval bij de buitendeur te voorkomen.

Op grond van artikel 29 lid 1 WPO berust bij de schooldirecteur de toezichthoudende taak van de school. Het is mogelijk om een ander dan een leraar met deze toezichthoudende taak te belasten. De schooldirecteur blijft echter wel verantwoordelijk voor het toezicht.

Voorbeeld

Rechtbank Middelburg, 23 april 2003²⁹

Leerling wordt op school in het oog getroffen door een papieren pijltje dat een 20-jarige medeleerling. Zowel school als medeleerling wordt aangesproken. Leerling heeft onrechtmatig gehandeld. Vordering jegens school afgewezen; geen sprake van onzorgvuldig handelen.

Uit deze uitspraak volgt dat verantwoordelijkheid van de leerling wel degelijk afhangt van de leeftijd van de leerling.

▪ *Het recht op kwalitatief behoorlijk onderwijs*

Op grond van artikel 10 WPO heeft een leerling recht op kwalitatief behoorlijk onderwijs.

Artikel 10. Kwaliteit onderwijs

Het bevoegd gezag draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs op de school. Onder zorg dragen voor de kwaliteit van het onderwijs wordt in elk geval verstaan: het uitvoeren van het in het schoolplan, bedoeld in artikel 12, beschreven beleid op een zodanige wijze dat de wettelijke opdrachten voor het onderwijs en de door het bevoegd gezag in het schoolplan opgenomen eigen opdrachten voor het onderwijs, worden gerealiseerd.

Uit jurisprudentie kan ook worden afgeleid dat aan de leerling een recht op kwalitatief behoorlijk onderwijs toekomt.

²⁶ HR 14 januari 1972, NJ 1972, 145

²⁷ Noorlander 2005, p.185.

²⁸ HR 27 januari 1999, LJN AI9866

²⁹ HR13 februari 2004, LJN: AO3717

Voorbeeld

Schaapman-arrest³⁰

Rb Amsterdam 26 mei 1999, AB 2000, 104

Op 26 mei 1999 deed de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam uitspraak in hoger beroep in de zaak van mevrouw Schaapman versus de gemeente Amsterdam. In de zaak stelde Karina Schaapman dat het onderwijs op de school van haar kinderen niet goed georganiseerd was. Ze kwam er zelf achter dat haar zoon een enorme achterstand had opgelopen. Zij liet hem testen en bijlessen volgen en eiste dat de gemeente de kosten daarvan moest vergoeden. Ze won de rechtszaak, ook in hoger beroep.

Ook in het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs komt de leerling/student het recht op kwalitatief onderwijs toe. Als voorbeeld heb ik een studentenstatuut geraadpleegd waaruit kan worden afgeleid dat een student recht heeft op kwalitatief goed onderwijs.

Voorbeeld

3.4 Recht op kwaliteit³¹

3.4.1 Het College van Bestuur draagt er zorg voor dat, zoveel mogelijk in samenwerking met andere instellingen, wordt voorzien in een regelmatige beoordeling (visitatie), mede door onafhankelijke deskundigen, van de kwaliteit van de opleiding. (art. 1.18).

3.4.2 De beoordeling en de uitvoering van de zelfevaluatie ter voorbereiding van die beoordeling geschieden mede aan de hand van het oordeel van studenten over de kwaliteit van het onderwijs.

3.4.3 De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar, voor zover de beoordeling mede geschiedt door onafhankelijke deskundigen (art. 1.18).

3.4.4 Elke student heeft het recht om schriftelijk een oordeel te geven over de kwaliteit van de gevolgde onderdelen van het onderwijs.

3.4.5 Het onderwijsbestuur regelt de wijze waarop wordt omgegaan met de uitkomst van de evaluaties van de kwaliteit (van de onderdelen) van de opleiding.

3.4.6 In het jaarverslag resp. het instellingsplan van de UvT wordt opgenomen het voorgenomen beleid ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek, mede in het licht van de uitkomsten van kwaliteitsbeoordeling en andere gegevens omtrent de kwaliteit van de instelling.

Als het bevoegd gezag één van deze rechten van de leerling stelselmatig verwaarloost moet de leerling zich afvragen of het nut heeft de onderwijsverhouding voort te zetten. De kans is echter wel groot dat hij, bij aantasting van een van deze rechten, met succes een schadeclaim kan indienen tegen het bevoegd gezag. Zie bijvoorbeeld de zaak Schaapman.

Plichten

▪ *Plicht om deel te nemen aan het primaire onderwijs*

De belangrijkste plicht van de leerling is om aan het door de school aangeboden onderwijs deel te nemen.³² Dit volgt uit artikel 41 lid 1 WPO. De verplichting om deel te nemen aan het onderwijs is niet opgenomen in de WVO.³³

Artikel 41. Verplichte deelname leerlingen aan het onderwijs³⁴

1. De leerlingen nemen deel aan alle voor hen bestemde onderwijsactiviteiten, met dien verstande dat die onderwijsactiviteiten voor de leerlingen onderling kunnen verschillen.

2. Het bevoegd gezag kan op verzoek van de ouders een leerling vrijstellen van het deelnemen aan bepaalde onderwijsactiviteiten. Een vrijstelling kan slechts worden verleend op door het bevoegd gezag vastgestelde gronden. Het bevoegd gezag bepaalt bij de vrijstelling welke onderwijsactiviteiten voor de leerling in de plaats komen van die waarvan vrijstelling is verleend.

³⁰ Rb Amsterdam 26 mei 1999, AB 2000, 104

³¹ Als voorbeeld heb ik het studentenstatuut van de UvT genomen, < www.uvt.nl/studenten/statuut>. Dit geldt enkel als voorbeeld. Dit statuut kan afwijkend zijn per instelling. Raadpleeg altijd het statuut van de desbetreffende instelling.

³² Noorlander 2005, p.194.

³³ Dit betekent niet dat deze verplichting binnen het voortgezet onderwijs niet geldt. Wanneer een leerling stelselmatig weigert lessen te volgen kan dit tot gevolg hebben dat de leerling verwijderd wordt.

³⁴ Artikel 41 lid 1 WPO.

- *Plicht om zich binnen de school op een betamelijke wijze te gedragen*

Elke onderwijsinstelling hanteert huisregels. Hierin staat opgenomen wat er van leerlingen/studenten verwacht wordt. De leerling/student is er zelf verantwoordelijk voor dat hij het onderwijsproces niet verstoort.

- *Plicht tot het leveren van voldoende inspanning om de opleiding te kunnen voltooien*

Hierbij kan binnen het primaire onderwijs gedacht worden aan de verplichting om lessen te volgen, het maken van huiswerk.

- *Plicht om zich te gedragen naar normen van “goed leerlingschap”*

In het arbeidsrecht kennen wij de verplichting dat werkgever en werknemer zich tegenover elkaar dienen te gedragen, dit volgt uit artikel 7:611BW. Zo kunnen we ook stellen dat in het onderwijs leerlingen zich dienen te houden aan “goed leerlingschap”. Een plicht die hieruit voortvloeit, is bijvoorbeeld de plicht om rechten van andere leerlingen te respecteren en om geen negatieve uitlatingen te doen over de school.

Wanneer de leerling op een van deze plichten een ernstige inbreuk maakt, kan dit voor het bevoegd gezag een grond opleveren de leerling van school te verwijderen.³⁵

5.4 De rechtsverhouding tussen ouders en het bevoegd gezag van de school

De ouders van de minderjarige leerling spelen in het onderwijsproces een belangrijke rol als wettelijke vertegenwoordiger. De rechten en de plichten van de leerling moeten voor een groot gedeelte bewaakt worden door de ouders. De ouders van de leerlingen bezitten, met het oog op de opvoeding, de ouderlijke macht. Dit volgt uit art. 1:245 tweede lid BW.

Binnen het kader van de rechtsverhouding tussen de ouders en het bevoegd gezag van de school komen ouders en bevoegd gezag verschillende wederzijdse rechten en plichten toe. De belangrijkste rechten en plichten zullen hieronder kort worden weergegeven.

5.4.1 Rechten en plichten van de ouders³⁶

Rechten

- *Het recht op participatie in de schoolaangelegenheden*

Ouders hebben het recht om door middel van actieve betrokkenheid bij school invloed uit te oefenen op aangelegenheden binnen de school. Dit recht vloeit voort uit het hun positie als uitvoerbaar van het ouderlijk gezag over hun kinderen.³⁷

Artikel 44 WPO stelt dat het bevoegd gezag de ouders van leerlingen in de gelegenheid dient te stellen om ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de school en het onderwijs te verrichten.

Artikel 44 Wpo. Ondersteunende werkzaamheden ouders

Het bevoegd gezag stelt de ouders van de leerlingen in de gelegenheid ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de school en het onderwijs te verrichten. De ouders zijn daarbij gehouden de aanwijzingen op te volgen van de directeur en het overige onderwijzend personeel, die verantwoordelijk blijven voor de gang van zaken.

De belangrijkste vormen van deze ouderparticipatie zijn het lidmaatschap van het schoolbestuur, de medezeggenschapsraad en de ouderraad.

³⁵ Hier kom ik later nog op terug in hoofdstuk 11.

³⁶ Dit geldt met name in het primaire onderwijs, althans tot de leerling meerderjarig is.

³⁷ Noorlander 2005, p. 215.

- *Het recht op behoorlijke informatie over het kind*

Ouders zijn belast met het gezag over hun kinderen, het ouderlijk gezag.³⁸ Dit volgt, zoals reeds eerder gezegd, uit artikel 1: 245 BW. Dit ouderlijk gezag houdt in dat de ouders de plicht en het recht hebben om het kind op te voeden en te verzorgen. Uit hoofde van hun ouderlijk gezag hebben ouders recht op informatie over hun kind.

- *Het recht om te worden gehoord bij belangrijkste kwesties aangaande het kind*

Ouders hebben het recht om door de school te worden gehoord, wanneer zij van oordeel zijn dat dit van belang is voor het kind. Het “hoorrecht” is bij meeste scholen vastgelegd in de schoolgids.

Plichten

- *De plicht om relevante informatie over het kind aan het bevoegd gezag van de school te verstrekken*

Tegenover de verplichting van het bevoegd gezag van een school om informatie te verstrekken aan de ouders van een kind, staat de verplichting van de ouders om de school op de hoogte te stellen van belangrijke informatie aangaande het kind.

Het is voor een school van dermate belang om over de juiste informatie over een kind te beschikken zodat zij tijdig kunnen reageren op problemen.

Wanneer de ouder het echter nalaat om aan bovengenoemde verplichting gevolg te geven, kan het bevoegd gezag hier weinig tegen ondernemen.³⁹

Ouders dienen rekening te houden met de leeftijd van hun kinderen. Zo kan het zijn dat ouders zonder toestemming van het minderjarige kind informatie over hun kind aan het bevoegd gezag mogen verstrekken. Dit is anders wanneer het kind meerderjarig of bijna meerderjarig is.

- *De plicht om zich binnen de school betamelijk te gedragen*

Net als kinderen dienen ouders zich binnen en rondom de school naar behoren te gedragen. De ouders dienen zich te onthouden van gedrag dat op enigerlei wijze inbreuk kan maken op het verloop van het onderwijsproces, dan wel de veiligheid op en of rond de school in gevaar kan brengen.

Jurisprudentie leert hier dat het zelfs mogelijk is een kind te verwijderen van school door het niet betamelijk gedragen van de ouder.

Voorbeeld⁴⁰

Leerling wordt verweten dat hij bij een conflict met zijn lerares zijn stiefvader de school heeft ingehaald. De stiefvader van deze leerling heeft zich vervolgens tegenover de lerares misdragen. Hierdoor onherstelbaar verstoorde vertrouwensrelatie tussen school en de leerling.

- *De plicht om zich te gedragen naar de normen van “goed ouderschap”*

Net als de leerling zijn ook de ouders verplicht zich te gedragen naar de normen van goed ouderschap.

Het Hof Leeuwarden⁴¹ oordeelde ten aanzien van een groep ouders, die in een regionaal dagblad en een opinieblad ongegronde beschuldigingen richting een school hadden geuit, omtrent het seksueel misbruik van leerlingen op die school, dat zij de grenzen van het toelaatbare hadden overschreden.

³⁸ Noorlander 2005, p.223.

³⁹ Anders zou het kind de dupe worden van het gedrag van de ouders.

⁴⁰ HR 8 mei 2003, LJV: AF8350

⁴¹ Hof Leeuwarden 26 januari 2005, School en Wet 2005, nr.2, p. 33-34

6. Het juridische kader van het onderwijsrecht

6.1 Inleiding

De grondwet geeft in het onderwijsartikel (artikel 23 GW) de wetgever de opdracht de voorwaarden waaronder de onderwijsvrijheid vorm dient te krijgen, te bepalen.

Artikel 23

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering.
2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de overheid en, voor wat bij de wet aangewezen vormen van onderwijs betreft, het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van hen die onderwijs geven, een en ander bij de wet te regelen.
3. Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging, bij de wet geregeld.
4. In elke gemeente wordt van overheidswege voldoende openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal openbare scholen. Volgens bij de wet te stellen regels kan afwijking van deze bepaling worden toegelaten, mits tot het ontvangen van zodanig onderwijs gelegenheid wordt gegeven, al dan niet in een openbare school.
5. De eisen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.
6. Deze eisen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van het openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.
7. Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De wet stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.
8. De regering doet jaarlijks van de staat van het onderwijs verslag aan de Staten-Generaal.

De gelijke behandeling van het openbaar en bijzonder onderwijs vormt een belangrijk uitgangspunt. De rol van de overheid is binnen het onderwijs groot, omdat de formele onderwijswetgever zijn regelgevende bevoegdheid niet kan delegeren aan lagere overheden. Het grondwetsartikel is de zogenaamde “top” van het onderwijsrecht. Ik spreek hier van de “top”, omdat artikel 23 GW de hoofdlijnen binnen het onderwijs schetst.

6.2 Het wettelijk kader van het onderwijs

De onderwijswetgeving kan als volgt worden ingedeeld⁴²:

- waarborgwetgeving
- raamwetgeving
- proceswetgeving
- harmonisatiewetgeving

▪ *Waarborgwet*

In de grondwet worden voorwaarden gesteld waaraan de wetgever bij de inrichting van het onderwijs moet voldoen. De nadruk ligt daarbij op het waarborgen van de vrijheid van onderwijs.

Voorbeelden van een waarborgwet zijn de WPO en de WVO.

▪ *Raamwet*

Een raamwet geeft de structuur, organisatie en hoofdlijnen van de desbetreffende onderwijsvorm weer. De wet stelt min of meer globale eisen, die dan per onderwijssoort worden uitgewerkt in algemene maatregelen van bestuur. De bedoeling hiervan was omslachtige wetgevingsprocedures te voorkomen. Dit is echter niet helemaal gelukt daar de Tweede Kamer veelal wordt betrokken bij de vaststelling van de AMvB.

De Wet op het Voortgezet Onderwijs is een voorbeeld van een raamwet.

⁴² Deze opsomming is niet limitatief, de wetten passen bovendien vaak in meer dan een van de genoemde categorieën.

▪ *Procesrecht*

Proceswetgeving wordt ook wel ontwikkelingswetgeving genoemd, het gaat hier om een stelsel van bekostiging, gekoppeld aan een regelmatige evaluatie aan de hand van ontwikkelingsplannen.

Zo verplicht de Wet op Wetenschappelijk Onderwijs universiteiten iedere twee jaar een ontwikkelingsplan vast te stellen.

▪ *Harmonisatiewet*

Een harmonisatiewet regelt in één wet hetzelfde onderwerp voor een aantal sectoren. Zo is er een wet die de inschrijvingsduur in het HBO en het WO gelijk gesteld heeft. Ook is het collegegeld in deze beide sectoren op gelijk niveau gebracht.⁴³

6.3 Onderwijswetgeving

Hierboven is het wettelijk kader geschetst van het onderwijsrecht. In deze paragraaf zal ik de belangrijkste onderwijswetten aanhalen en de belangrijkste artikelen noemen.

De belangrijkste onderwijswetten⁴⁴ zijn⁴⁵:

- Wet op het Primair Onderwijs (WPO)
- Wet op de Expertisecentra (WEC)
- Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)
- Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW)
- Wet Studiefinanciering 2000 (WSF 2000)
- Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten (WTOS)
- Leerplichtwet 1969 (LPW)
- Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (Wet SLOA)
- Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS)
- Wet op het Onderwijstoezicht (WOT)

Wet op het Primair Onderwijs (WPO)

In 1981 verscheen de wet op het basisonderwijs (oorspronkelijke titel), nu beter bekend als de wet op het primair onderwijs.

De wet onderscheidt openbare en bijzondere scholen. Openbare scholen worden door een gemeente in stand gehouden, bijzondere scholen door een natuurlijk persoon of door een privaatrechterlijk rechtspersoon.

Belangrijke artikelen:

- Artikel 14. Klachtenregeling
- Artikel 22. Geschillencommissie
- Artikel 40. Toelating en verwijdering van leerlingen
- Artikel 63. Beslissingen bijzonder onderwijs inzake toelating en verwijdering en bezwaarprocedure

Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)

De wet op het voortgezet onderwijs verscheen in 1963. Het voortgezet onderwijs wordt onderscheiden in voorbereidend wetenschappelijk onderwijs; hoger en middelbaar algemeen voortgezet onderwijs; voorbereidend beroepsonderwijs; praktijkonderwijs en andere vormen van voortgezet onderwijs. Naast de Wet op het Voortgezet Onderwijs dient men altijd het

⁴³ Wet van 7 juli 1988, Stb. 334

⁴⁴ Gelet op het onderwerp van mijn scriptie zal ik alleen die wetten uitwerken die van belang zijn.

⁴⁵ "Wet en regelgeving onderwijs" < www.minocw.nl > 26-03-2009.

inrichtingsbesluit W.V.O. te raadplegen. Dit inrichtingenbesluit omvat nadere voorschriften omtrent het onderwijs aan scholen voor wetenschappelijk onderwijs, voor hoger en middelbaar voortgezet onderwijs en voor voorbereidend beroepsonderwijs.

Belangrijke artikelen WVO

- Artikel 24b. Klachtenregeling
- Artikel 27. Toelating, verwijdering, voorwaardelijke bevordering en verblijfsduur

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

Deze wet uit 1996 regelt de bundeling van verschillende vormen van beroepsonderwijs en volwasseneneducatie. Naast het beroepsonderwijs vallen ook de volwassenen (basis)educatie, het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs en het cursorisch onderwijs onder de wet.

Deze wet regelt (nog) geen klachtenregeling.⁴⁶ Ook is er in de wet niets terug te vinden over zaken zoals schorsing en verwijdering. Hiervoor dient men de OER van de desbetreffende opleiding te raadplegen.

Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW)

De Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) is verschenen op 26 november 1992 in het Staatsblad. Zij is op 1 augustus 1993 op belangrijke onderdelen in werking getreden.

Belangrijke artikelen

- Artikel 7.60 College van beroep voor de examens
- Artikel 7.61 Bevoegdheid college van beroep voor de examens
- Artikel 7.62 Reglement van orde
- Artikel 7.63 Inlichtingenplicht

Leerplichtwet 1969

Een kind is vanaf 5 jaar leerplichtig. De volledige leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin het kind 16 jaar wordt. Als een kind tenminste twaalf volledige schooljaren naar school is geweest, is de termijn van volledige leerplicht afgelopen. Een groep overslaan telt ook mee als volledig schooljaar.⁴⁷

In bepaalde gevallen kan een kind een (tijdelijke) vrijstelling van school of van inschrijving bij een school krijgen. Dit is in de wet geregeld.

Wanneer een kind spijbelt of wegblijft van school zonder opgaaf van reden is het in overtreding.

Belangrijke artikelen

- Artikel 2. Verantwoordelijke personen
- Artikel 3. Begin en einde van de verplichting tot inschrijving
- Artikel 5. Gronden voor vrijstelling van inschrijving
- Artikel 11. Gronden voor vrijstelling van geregeld schoolbezoek
- Artikel 22. Onderzoek door leerplichtambtenaar

⁴⁶ Een wetsvoorstel is voor in voorbereiding.

⁴⁷ "Wat is de leerplicht" < www.postbus51.nl > 09-04-2009.

Algemene wet bestuursrecht (Awb)

Voorts acht ik het van belang ook de Awb te behandelen. De regels betreffende rechtsbescherming tegen besluiten zijn niet opgenomen in de onderwijswet, maar in de algemene wet bestuursrecht (Awb). In bepaalde gevallen wordt afgeweken van de Awb. Dit gebeurt wanneer er specifieke regels in de onderwijswet zijn opgenomen.

In hoofdstuk 1, titel 1:1 Awb wordt van een aantal belangrijke begrippen een beschrijving gegeven. Voor het onderwijsrecht zijn de volgende begrippen van belang:

1. bestuursorgaan
2. belanghebbende
3. besluit
4. beschikking

▪ Bestuursorgaan

Het begrip bestuursorgaan speelt een belangrijke rol in de Awb. Volgens artikel 1:1 Awb wordt onder bestuursorgaan verstaan:

Artikel 1:1 Awb

1. Onder bestuursorgaan wordt verstaan:
 - a. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
 - b. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.
2. De volgende organen, personen en colleges worden niet als bestuursorgaan aangemerkt:
 - a. de wetgevende macht;
 - b. de kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal;
 - c. onafhankelijke, bij de wet ingestelde organen die met rechtspraak zijn belast, alsmede de Raad voor de rechtspraak en het College van afgevaardigden;
 - d. de Raad van State en zijn afdelingen;
 - e. de Algemene Rekenkamer;
 - f. de Nationale ombudsman en de substituut-ombudsmannen als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman, en ombudsmannen en ombudscommissies als bedoeld in artikel 9:17, onderdeel b;
 - g. de voorzitters, leden, griffiers en secretarissen van de in de onderdelen *b* tot en met *f* bedoelde organen, de procureur-generaal, de plaatsvervangend procureur-generaal en de advocaten-generaal bij de Hoge Raad, de besturen van de in onderdeel *c* bedoelde organen alsmede de voorzitters van die besturen, alsmede de commissies uit het midden van de in de onderdelen *b* tot en met *f* bedoelde organen;
 - h. de commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, bedoeld in artikel 64 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002

▪ Belanghebbende

Artikel 1:2 Awb

1. Onder belanghebbende wordt verstaan: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken.
2. Ten aanzien van bestuursorganen worden de hun toevertrouwde belangen als hun belangen beschouwd.
3. Ten aanzien van rechtspersonen worden als hun belangen mede beschouwd de algemene en collectieve belangen die zij krachtens hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden in het bijzonder behartigen

▪ Besluit

De omschrijving van het begrip besluit is van wezenlijk belang. Artikel 8:1 eerste lid Awb bepaalt namelijk dat een belanghebbende tegen een besluit beroep kan instellen bij de rechtbank. Voordat er beroep ingesteld kan worden bij de rechtbank, dient tegen het genomen besluit bezwaar gemaakt te worden bij het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft. Een besluit wordt beschreven als een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publieksrechtelijke rechtshandeling.

▪ Beschikking

Artikel 1:3 lid 2 Awb

Onder beschikking wordt verstaan: een besluit dat niet van algemene strekking is, met inbegrip van de afwijzing van een aanvraag daarvan.

De beschikking is in het bestuursrecht de meest voorkomende vorm van bestuurshandelen.

Verder zijn de volgende artikelen van belang

○ Beslistermijnen	art. 4:13 Awb
○ Bepalingen bezwaar en beroep	art. 6:1 t/m 6:24 Awb
bijzondere bepalingen	art. 7:1 t/m 7:28 Awb
○ Beroep bij de rechtbank	art. 8:1 t/m 8:6 Awb

Artikel 8:4 Awb

Geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit:

e. Inhoudende een beoordeling van het kennen of kunnen van een kandidaat of leerling die ter zake is geëxamineerd of op enigerlei andere wijze is getoetst, dan wel inhoudende de vaststelling van opgaven, beoordelingsnormen of nadere regels voor die examinering of toetsing

7. Rechtsbescherming binnen het onderwijs

7.1 Inleiding

Rechtsbescherming is het sluitstuk van ieder juridisch systeem. De gaat hier om de vraag hoe iemand zijn recht kan halen, wanneer hij te maken krijgt met handelingen van een ander waar hij het niet mee een is.

Onder rechtsbescherming kan worden verstaan: het geheel van regels, procedures en instanties dat bij het onderwijs betrokken ten dienste staat om zich te verweren tegen handelingen en besluiten die ingrijpen in hun individuele rechten en dat ziet op de mogelijkheid om deze rechten af te dwingen en te handhaven.⁴⁸

Wanneer je te maken hebt met het openbaar onderwijs zijn in de onderwijswet bepalingen opgenomen die een bevoegdheid bevatten voor een bestuursorgaan om besluiten te nemen. De regels omtrent de rechtsbescherming tegen deze besluiten zijn niet opgenomen in de onderwijswet, maar zijn terug te vinden in de Awb. Wanneer je dient af te wijken van de Awb zijn regels omtrent rechtsbescherming in de onderwijswet opgenomen.

In de gevallen dat niet naar de bestuursrechter kan worden gegaan, is de burgerlijke rechter bevoegd. Dit geldt voornamelijk voor het bijzonder onderwijs.

7.2 De Awb- rechtsgang

Indien een geschil⁴⁹ betrekking heeft op een handeling die kan worden aangemerkt als een besluit in de zin van de Awb, staat voor de belanghebbende (artikel 1:2 Awb) in eerste instantie de rechtsgang open van bezwaar bij de instantie die het besluit heeft genomen en vervolgens beroep bij de bestuursrechter. Artikelen 8:2 tot en met 8:5 zonderen bepaalde besluiten uit van bezwaar- en beroepsfase.

De volledige rechtsgang omvat voor een belanghebbende in de meest voorkomende gevallen:

Stap 1 bezwaar

Het betreft het vragen van voorziening bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Bezwaar is algemeen verplicht. Degene die tegen een besluit beroep wil instellen bij een administratieve rechter dient eerst tegen dat besluit bezwaar te maken. De verplichting van bezwaar vervalt wanneer hiervoor in de plaats in de bijzondere wet administratief beroep is opengesteld.⁵⁰ Voor het indienen van bezwaar geldt een termijn van 6 weken (artikel 6:8 Awb).

Stap 2 beroep bij de rechtbank

Tegen de beslissing op het bezwaar staat vervolgens voor een belanghebbende beroep open bij de rechtbank, bij de sector bestuursrecht. Deze sector is een instantie van algemene bestuursrechtspraak die niet afhankelijk is van besluiten krachtens een bijzondere wet.

⁴⁸ Zoontjes 1999, p.85.

⁴⁹ Bijvoorbeeld de toelating van een leerling.

⁵⁰ Administratief beroep is het vragen van voorziening bij een ander bestuursorgaan dan die het besluit heeft genomen (artikel 1:3 Awb).

Hoger beroep op de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Van de uitspraak van de rechtbank staat hoger beroep open op de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit waartegen beroep bij een andere administratieve rechter kan of kon worden ingesteld. Dit volgt uit artikel 8:6 Awb.

Procesvertegenwoordiging

Voor een procedure bij de sector bestuursrecht is er geen sprake van verplichte procesvertegenwoordiging.

7.3 De burgerlijke rechter

De burgerlijke rechter wordt in het Nederlandse stelsel van rechtsbescherming aangemerkt als algemene restrechter. Indien in een bepaald geschil de bestuursrechter niet bevoegd is kennis te nemen van het geschil staat de weg naar de burgerlijke rechter open. Indien de bestuursrechter wel als bevoegd moet worden aangemerkt, gaat deze vóór de burgerlijke rechter (uitzondering; voor schadevergoeding kan men *na* de uitspraak hierover van de bestuursrechter nog wel bij de burgerlijke rechter terecht).

De burgerlijke rechtspraak vormt samen met de strafrechtspraak de ‘rechterlijke macht’. De dualiteit van het onderwijsbestel brengt in ieder geval met zich mee dat de burgerlijke rechter kennisneemt van geschillen in het bijzonder onderwijs.

Procesvertegenwoordiging

Voor een procedure bij de rechtbank is er wel sprake van verplichte procesvertegenwoordiging.

8. Waar is de rechtsbescherming in het onderwijsrecht geregeld?

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal ik grote lijnen weergeven waar de verschillende rechtsbescherming staat beschreven. In hoofdstuk 9 worden een aantal klachtenprocedures afzonderlijk beschreven.

8.2 Waar is de rechtsbescherming binnen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs geregeld?

De rechtsbescherming van leerlingen in het basis onderwijs is wettelijk geregeld in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO). De rechtsbescherming van leerlingen in het voortgezet onderwijs is geregeld in de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). De klachtenprocedures zijn terug te vinden, zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs, in de schoolgids.

Steeds zal gekeken moeten worden of men te maken heeft met een openbare instelling of met een bijzondere instelling.

8.3 Waar is de rechtsbescherming binnen het middelbaar beroepsonderwijs en de Volwasseneducatie geregeld?

De rechtsbescherming van studenten in het middelbaar beroepsonderwijs is wettelijk geregeld in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs onderwijs (WEC). De klachtenprocedure binnen het middelbaar beroepsonderwijs is op dit moment nog niet wettelijk geregeld. Een wetswijziging hierover is in voorbereiding. In de Onderwijs- en Examen Regeling (OER) van de onderwijsinstelling staat de klachtenregeling van het MBO beschreven.

8.4 Waar is de rechtsbescherming binnen het hoger onderwijs geregeld?

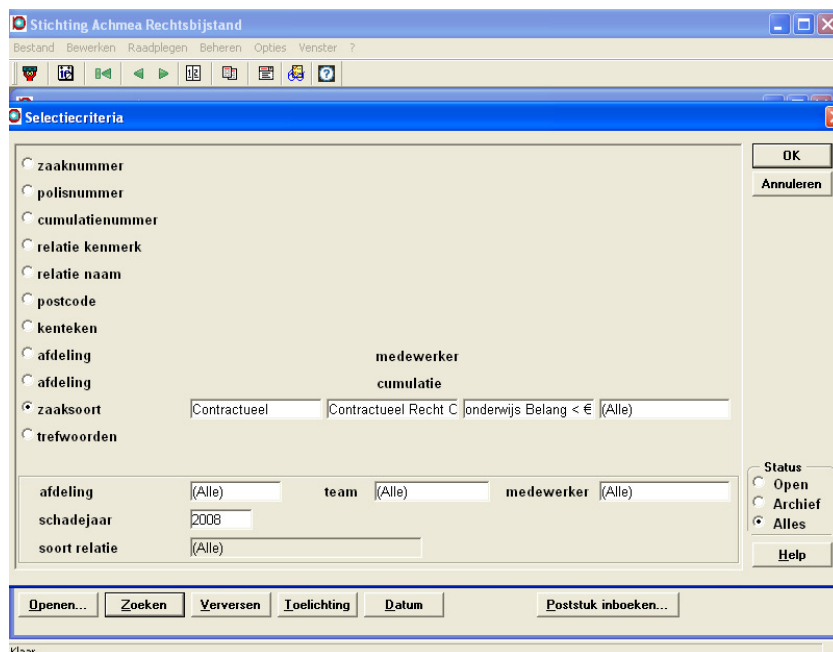
De rechtsbescherming van studenten in het hoger onderwijs is wettelijk geregeld in de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). De klachtenprocedure is terug te vinden in het studentenstatuut en in de OER. Het studentenstatuut dient het instellingsbestuur bij de eerste inschrijving voor een opleiding aan iedere student uit te reiken. In het studentenstatuut staat beschreven wie er in de klachtencommissie zitting hebben, hoe de procedure verloopt en welke reactietermijnen er zijn.

9. De praktijk

Voor het uitvoeren van mijn onderzoek naar onderwijszaken had ik volledige toegang tot Ariva, het systeem van Stichting Achmea Rechtsbijstand (SAR).

Allereerst heb ik een inventarisatie gemaakt van de aantallen zaken die in 2008 onder de noemer onderwijszaken bij SAR worden gemeld en deze aantallen vergeleken met het in ditzelfde jaar ontvangen totale aantal meldingen (op alle rechtsonderwerpen tezamen). Dit om te onderlingen verhouding tussen deze aantallen te kunnen vaststellen (zie paragraaf 9.1).

Daarna heb ik de gemelde onderwijszaken bekeken op inhoud. De verzoeken om rechtshulp die onder de noemer "onderwijszaken" vallen zijn namelijk erg verschillend van aard. Op die wijze probeerde ik de meest gemelde soorten onderwijsproblemen te identificeren (zie paragraaf 9.2).

Stichting Achmea Rechtsbijstand

Bestand Bewerken Raadplegen Beheren Opties Venster ?

Selectiecriteria

☐ zaaknummer
☐ polisnummer
☐ cumulatienummer
☐ relatie kenmerk
☐ relatie naam
☐ postcode
☐ kenteken
☐ afdeling
☐ afdeling
☒ zaaksoort
☐ trefwoorden

Contractueel Contractueel Recht C onderwijs Belang < € (Alle)

afdeling (Alle) team (Alle) medewerker (Alle)

schadejaar 2008

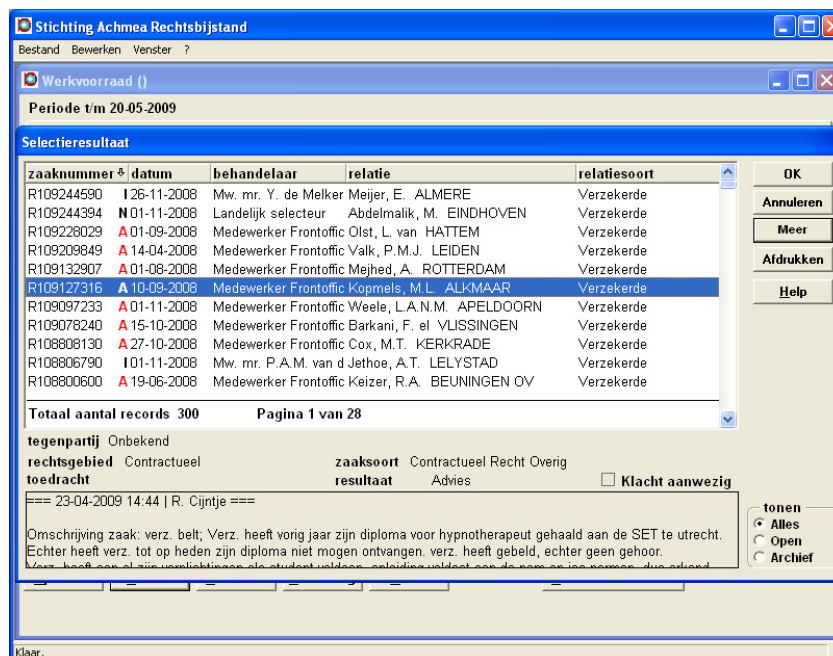
soort relatie (Alle)

Status
☒ Open
☐ Archief
☐ Alles

OK
 Annuleren
 Help

Openen... Zoeken Verversen Toelichting Datum Poststuk inboeken...

Klaar.

Stichting Achmea Rechtsbijstand

Bestand Bewerken Venster ?

Werkvoorraad (1)

Periode t/m 20-05-2009

Selectieresultaat

zaaknummer	datum	behandelaar	relatie	relatiesoort
R109244590	126-11-2008	Mw. mr. Y. de Melker Meijer, E.	ALMERE	Verzekerde
R109244394	01-11-2008	Landelijk selecteur Abdelmalik, M.	EINDHOVEN	Verzekerde
R109228029	01-09-2008	Medewerker Frontoffic Olst, L. van	HATTEM	Verzekerde
R109209849	14-04-2008	Medewerker Frontoffic Valk, P.M.J.	LEIDEN	Verzekerde
R109132907	01-08-2008	Medewerker Frontoffic Meijhed, A.	ROTTERDAM	Verzekerde
R109127316	10-09-2008	Medewerker Frontoffic Kopmels, M.L.	ALKMAAR	Verzekerde
R109097233	01-11-2008	Medewerker Frontoffic Weele, L.A.N.M.	APELDOORN	Verzekerde
R109078240	15-10-2008	Medewerker Frontoffic Barkani, F. el	VLISSINGEN	Verzekerde
R108808130	27-10-2008	Medewerker Frontoffic Cox, M.T.	KERKRADE	Verzekerde
R108806790	01-11-2008	Mw. mr. P.A.M. van d Jethoe, A.T.	LELYSTAD	Verzekerde
R108800600	19-06-2008	Medewerker Frontoffic Keizer, R.A.	BEUNINGEN OV	Verzekerde

Totaal aantal records 300 Pagina 1 van 28

tegenpartij Onbekend

rechtsgebied Contractueel

zaaksoort Contractueel Recht Overig

toedracht Advies

resultaat Advies

Klacht aanwezig

=== 23-04-2009 14:44 | R. Cijntje ===

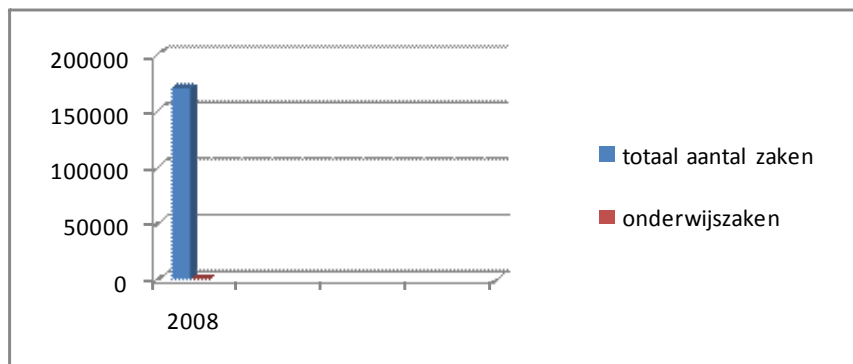
Omschrijving zaak: verz. belt; Verz. heeft vorig jaar zijn diploma voor hypnotherapeut gehaald aan de SET te utrecht. Echter heeft verz. tot op heden zijn diploma niet mogen ontvangen. verz. heeft gebeld, echter geen gehoor. Verz. heeft nogal zijn verklaringen als student geldend gelidigend, het aard de een van een ander dus aard.

tonen
☒ Alles
☐ Open
☐ Archief

Klaar.

9.1 Aantallen zaken

Voor dit onderzoek heb ik gekeken naar het jaar 2008. In 2008 zijn er in totaal 170.000 zaken binnen gekomen bij Stichting Achmea Rechtsbijstand, waarvan 308 onderwijszaken.

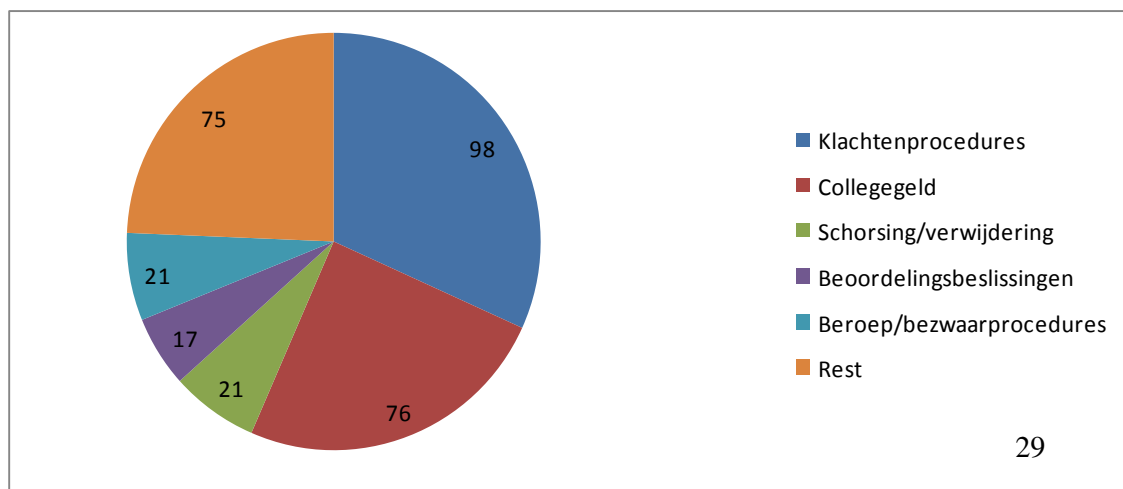

9.2 Soort zaken

Om wat voor soort zaken gaat het? Hier blijkt enorm veel verschil in te zitten. Om hier inzicht in te krijgen heb ik geprobeerd een indeling te maken. Ik heb een indeling gemaakt naar de meest voorkomende onderwerpen:

Soort zaak	Aantal meldingen
1. Geschillen die verband houden met het betaalde collegegeld	76
2. Geschillen die verband houden met schorsing en verwijdering	21
3. Geschillen die verband houden met beoordelingsbeslissingen	17
4. Rest	194
a. Klachtenprocedure	- 98
b. Procedure via rechter: beroep- en bezwarenprocedure dan wel civiele procedure.	- 21
Totaal	308

De laatste categorie, de restcategorie, is te divers om deze naar onderwerp te behandelen. Vandaar dit tweede onderscheid naar soort procedure waarbij diverse onderwerpen aan de orde komen. Deze meldingen kunnen opgelost worden via de klachtenprocedure dan wel via de bezwaarprocedure, zowel civiel als bestuursrechtelijk. Deze bezwaarprocedure is beschreven in paragraaf 7.2 en paragraaf 7.3. De klachtenprocedure wordt in hoofdstuk 13 behandeld.

Hieronder zal ik per categorie een korte toelichting geven.

1. Geschillen die verband houden met betaald collegegeld

In veel meldingen wil verzekerde het betaalde collegegeld terugvorderen bij de onderwijsinstelling. In de meeste gevallen is verzekerde tussentijds met de opleiding gestopt. De redenen voor het stoppen met de opleiding lopen uiteen:

▪ Opleiding voldoet niet aan verwachtingen (R108521734)

Omschrijving zaak: Verzekerde belt. Verzekerde is vorig jaar een opleiding begonnen. Verzekerde heeft een aantal vakken wel en een aantal vakken niet gehaald. Verzekerde heeft de verkeerde keuze gemaakt in opleiding. De school zegt dat verzekerde moet stoppen met de opleiding, omdat het te veel energie kost voor verzekerde en voor de opleiders. Verzekerde wil wel een andere opleiding op een andere school beginnen, maar dan wil ze een deel van haar opleidingsgeld. Verzekerde wil minimaal 40% terug van schoolgeld. Verzekerde heeft 1 jaar opleiding gevolgd van de 2 jaar. Opleiding kostte € 1800,--. De school zegt dat verzekerde geen recht heeft teruggave van opleidingskosten. Stukken opgevraagd om in de algemene voorwaarden terug te vinden of verzekerde recht heeft op teruggave van opleidingskosten.

▪ Verzekerde voldoet niet aan de gestelde competenties (R108638091)

Omschrijving zaak: Verzekerde meldt zaak. De thuiswonende zoon van verzekerde (24 jaar oud) volgt al 2,5 jaar opleiding Pabo in Helmond. Half december 2008 heeft zoon besloten om de opleiding te stoppen. Zoon betaalt maandelijks schoolgeld. Zoon heeft contact opgenomen met school. School zegt dat het niet mogelijk is om zoon uit te schrijven en dat uitschrijving pas plaats kan vinden in augustus 2009. Zoon moet het volledig bedrag aan schoolgeld, dat rond de € 1600,00 ligt, betalen. Zoon is het daar niet mee eens. Verzekerde zelf heeft gezocht of de school dit mag doen, maar kan dit niet vinden. Vandaar dat verzekerde ons belt: verzekerde wil graag juridisch advies of de school dit mag doen, zoon pas uitschrijven augustus 2009 en volledig schoolgeld vragen.

2. Geschillen die verband houden met schorsing en verwijdering

Verzekerde wil rechtshulp op het gebied van schorsing en verwijdering. Het bevoegd gezag van de onderwijsinstelling is voornemens verzekerde te schorsen dan wel te verwijderen. Verzekerde is het hier niet mee eens en wil rechtshulp.

▪ (R108462213)

Omschrijving zaak: De zoon van verzekerde is van school verwijderd. Verzekerde heeft een brief daarvan ontvangen. Er wordt echter geen reden gegeven voor de verwijdering. In de brief staat dat er onvoldoende vertrouwen is dat de zoon onder het gezag goed zal functioneren op school. Verzekerde vindt dit onvoldoende onderbouwing. Verder hebben zich geen ernstige feiten voorgedaan. Zowel voor de zoon als voor verzekerde is het volstrekt onduidelijk waarom hij van school is verwijderd. Het wordt hierdoor heel moeilijk om een andere school te vinden voor de zoon. Verzekerde wil onze rb om ervoor om toch het recht naar boven te halen en om ervoor de zorgen dat het uit komt dat verzekerde ontrecht van school is verwijderd. De zoon zit nu thuis en geniet geen onderwijs.

3. Geschillen die verband houden met beoordelingsbeslissingen

Verzekerde is het niet eens met een beoordeling (cijfer) van de onderwijsinstelling en wil hierbij rechtshulp

▪ (R108078437)

Omschrijving zaak: Verzekerde belt. Verzekerde heeft problemen met school over eindexamen Havo5. Zoon van verzekerde heeft een herexamen gedaan voor vak scheikunde. Zoon heeft 40 punten gekregen en moest er 42 hebben. Zoon wilde het inzien, mocht niet. Na een telefoontje van verzekerde mocht het wel ingezien worden. Het is nagekeken door 2 correctoren. Die verschillen van mening over het aantal punten dat zoon heeft gekregen. De ene zei 40 en ander zei 38 maar er is geen overleg geweest hierover met elkaar. Wellicht had in overleg de score van 40 hoger kunnen worden. Heeft verzekerde bij de rector gemeld. Wat is officiële procedure? De 2 correctors gaan het werk opnieuw bekijken in bijzijn van de rector. Het zijn nu 41 punten maar verzekerde mag het niet inzien. Verzekerde wil het graag inzien. Er kan van het examenmodule afgeweken worden volgens verzekerde. Verzekerde twijfelt aan de correctheid en zorgvuldigheid. Er is vooraf gezegd dat als het opnieuw bekeken werd, verzekerde het niet mocht inzien. Verzekerde is het daar niet mee eens. Hij heeft nog geen officieel besluit hierover gehad. Verzekerde wil weten wat zijn rechten en plichten hierin zijn.

▪ (R108242511)

Omschrijving zaak: Verzekerde belt. Zoon is vorige week afgestudeerd met scriptie op het HBO voor logistiekmanagement en economie. Er is een tussenpresentatie geweest, is goedgekeurd door de 2 docenten en persoon van het werk. Scriptie is op tijd ingeleverd. Bij het afstuderen ging een en ander mis. De 2e docent was heel fel en vindt het werk van te laag niveau terwijl de 1e docent 2 weken geleden nog gezegd heeft dat het allemaal goed was. Half uur voordat de zitting zou beginnen, is het eindresultaat van de scriptie afgekeurd. Verzekerde is het er niet mee eens dat het is afgekeurd en wil bijstand. Zoon is nu op vakantie t/m de 22e. Zoon heeft wel zelf een klacht ingediend.

4. Restcategorie

Hieronder vallen alle meldingen die niet onder een van bovengenoemde categorieën geplaatst kunnen worden. Opvallend is dat er ook veel zaken gescript worden op onderwijsrecht op het Front-Office terwijl dat mijn inziens helemaal niet klopt. Zo ben ik zaken tegengekomen waarin verzekerde bezwaar wilde maken tegen een beslissing van de IB-Groep. Deze zaken horen thuis bij de sectie bestuursrecht. Ook werden geschillen met zwemscholen onder onderwijsgeschillen geschaard. Dit soort geschillen horen mijn inziens thuis bij dienstverlening en niet bij onderwijs.

▪ Verlofaanvragen/leerplicht (R108215696)

Omschrijving zaak: Verzekerde heeft een familie feest in Denemarken in het weekend van 19/20/21/22 september. De vrijdag 19 en maandag 22 september heeft ze geen vrij gekregen voor haar 2 kinderen van 7 en 10 jaar. De oudste zit op de middelbare school en die heeft wel vrij gekregen. Kinderen in de buurt die ook naar dat feest gaan hebben we vrij gekregen maar die zitten in een andere gemeente. Donderdag 29-08 heeft verzekerde te horen gekregen dat haar kinderen geen vrij krijgen middels een brief van de directrice van de school.

a. Klachtenprocedure

Een klacht dient omschreven te worden als een tot een klachteninstantie gericht verzoek om ter zake van een gedraging een onderzoek in te stellen met het oog op tegemoetkoming aan de klacht, ofwel met het oog op een bemiddelingsvoorstel, een advies, of niet bindend behoorlijkheidsoordeel.⁵¹

Verzekerde willen over de volgende zaken vaak een klacht indienen:

▪ Verzekerde heeft diploma niet ontvangen (R109127316)

Omschrijving zaak: verzekerde. belt; Verzekerde. heeft vorig jaar zijn diploma voor hypnotherapeut gehaald aan de SET te utrecht. Echter heeft verzekerde. tot op heden zijn diploma niet mogen ontvangen. verzekerde. heeft gebeld, echter geen gehoor. Verzekerde heeft aan al zijn verplichtingen als student voldaan. Opleiding voldoet aan de nem en iso normen, dus erkend diploma. Heb verzekerde. een ingebrekestelling laten sturen. Mocht dit niet baten, dan belt verzekerde terug.

▪ Verzekerde is niet tevreden over de kwaliteit van het onderwijs (R107939708)

Omschrijving zaak: Verzekerde belt: hij heeft een negenjarig zoontje (zit nu in groep 5) dat al langere tijd moeite had met lezen. In groep 3 (rond januari 2006) heeft verzekerde al gevraagd of zijn zoontje een dyslexietest kon doen. De school weigerde dat, ze zeiden dat dat niet eerder zou kunnen dan in groep 5. Verzekerde heeft toen nogmaals in groep 4 gevraagd of verzekerde een test kon doen, maar weer weigerde de school. Dit jaar (toen verzekerde in groep 5 zat) was er weer geen noodzaak volgens de school, omdat het voor andere kinderen dringender was. Verzekerde heeft toen besloten op 7 april 2008 zelf een test te laten doen, kostte 700 euro. Uit de test bleek dat het zoontje inderdaad dyslectisch was. Verzekerde wil de schade gaan verhalen op de school, want nu blijkt dat de test al wel uitgevoerd had kunnen worden in groep 3. Zijn zoontje heeft een achterstand van een jaar opgelopen, terwijl dit niet had hoeven.

b. Beroep en bezwaarprocedure

Verzekerde is verwikkeld geraakt in een beroep/bezwaarfase en wil hierbij hulp ontvangen van de rechtsbijstandverlener.

▪ R108245380

Omschrijving zaak: Verzekerde belt. Zoon heeft studiepunten vorig jaar niet gehaald is derhalve van school gestuurd. Hij heeft hier bezwaar tegen aangetekend. Nu is op 18/9 de zitting bij College. Verzekerde vraagt zich af of wij zoon kunnen bijstaan.

In de volgende hoofdstukken behandel ik de geïdentificeerde highlights in de bij SAR gemelde onderwijszaken:

Rechtsbescherming bij het terugvorderen van collegegeld (hoofdstuk 10) rechtsbescherming bij schorsing en verwijdering (hoofdstuk 11); rechtsgang bij beoordelingsbeslissingen (hoofdstuk 12) waarna hoofdstuk 13 een beschrijving van de klachtenprocedure bevat.

⁵¹ Gerrits-Janssens, 1994, p.7.

10. Rechtsbescherming bij terugvorderen collegegeld

In de wet zijn een aantal redenen opgenomen op grond waarvan de onderwijsinstelling betaald collegegeld dient terug te betalen. Door middel van een verzoek bij het instellingsbestuur kan een student een deel van het betaalde collegegeld terug vorderen. De wettelijke grondslag verschilt per onderwijstype en wordt hieronder nader benoemd.

10.1 Wettelijke grondslag

In de wet zijn de volgende gronden opgenomen waarop een onderwijsinstelling betaald collegegeld dient terug te betalen. De wet stelt dat terugbetaling geschiedt in overeenstemming met de door het bestuur vastgestelde regels. Er is geen onderscheidend verschil tussen openbaar en bijzonder onderwijs.

De wet geeft de volgende opsomming:

- beëindiging na uitschrijving
 - beëindiging inschrijving eerste jaar
 - beëindiging inschrijving na afstuderen
- beëindiging inschrijving bij overmacht
 - overlijden van de student

Het niet met goed gevolg af kunnen leggen van de diverse onderdelen van een opleiding is niet in de wet genoemd als reden voor terugbetaling van collegegeld. Wel is voorzien in een restcategorie "redelijke verzoeken". Verzoeken in deze restcategorie zijn ter beoordeling van de onderwijsinstelling. De onderwijsinstelling is daarom in veel gevallen niet verplicht het collegegeld terug te betalen.

Een klacht of een geschil over in- en uitschrijven kan kenbaar gemaakt worden bij het bestuur van de desbetreffende onderwijsinstelling (zie hoofdstuk 13). Wanneer het protest wordt afgewezen staat beroep open bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs. Mocht dit geen resultaat hebben, dan kun je in beroep gaan bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs.⁵² Voor het instellen van beroep verwijs ik naar hoofdstuk 7.

10.2 Wetgeving middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie

Uitvoeringsbesluit Les- en cursusgeldwet 2000

Artikel 14. Terugbetaling cursusgeld

1. Indien de inschrijving wordt beëindigd wegens een in het tweede of derde lid genoemde reden, wordt het cursusgeld voor het desbetreffende cursusjaar op aanvraag van de cursusgeldplichtige geheel of gedeeltelijk terugbetaald met een tiende deel voor iedere in dat cursusjaar resterende hele maand waarin de cursist niet langer zal zijn ingeschreven.
2. Teruggave van cursusgeld is uitsluitend mogelijk indien de inschrijving is beëindigd:
 - a. voor de eerste dag waarop de lessen in het cursusjaar aanvangen,
 - b. in verband met de inschrijving bij een dagschool, mits die inschrijving plaatsvindt in het desbetreffende cursusjaar,
 - c. wegens overlijden of ernstige ziekte van de cursist, ter beoordeling van het bevoegd gezag, of
 - d. wegens bij ministeriële regeling te bepalen bijzondere familieomstandigheden.
3. In afwijking van het tweede lid kan teruggave van cursusgeld plaatsvinden op grond van door het bevoegd gezag opgestelde bepalingen als bedoeld in artikel 8.1.3, derde lid, onder h, van de Wet educatie en beroepsonderwijs.
4. Een aanvraag om teruggave van cursusgeld wordt voor het einde van dat cursusjaar gedaan bij het bevoegd gezag.
5. Indien de inschrijving wordt beëindigd wegens het met goed gevolg hebben afgerond van de opleiding, wordt het cursusgeld voor het desbetreffende cursusjaar op aanvraag van de cursusgeldplichtige terugbetaald met een tiende deel voor iedere in het cursusjaar resterende maand waarin de cursist niet langer zal zijn ingeschreven. De laatste twee maanden van het cursusjaar tellen daarbij niet mee.

⁵² Dit is een landelijke beroepsinstelling die beroepen behandelt tegen beslissingen van een instellingsbestuur.

10.3 Wetgeving hoger onderwijs

Artikel 7.49 Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek**Terugbetaling wettelijk collegegeld**

1. Terugbetaling van het collegegeld, bedoeld in artikel 7.43, eerste lid, vindt plaats in de gevallen en op de wijze als omschreven in het tweede tot en met vierde lid.
 2. Met ingang van de maand waarin de student, bedoeld in artikel 7.42, eerste lid, onder a, is uitgeschreven, wordt hem op zijn schriftelijk verzoek voor elke maand die in dat studiejaar nog resteert, een tiende gedeelte van het betaalde collegegeld terugbetaald, tenzij deze student nog is ingeschreven voor een of meer opleidingen als bedoeld in artikel 7.48, derde en vierde lid. Voor de toepassing van dit artikellid tellen de laatste twee maanden van het studiejaar niet mee.
 3. Indien de inschrijving van degene op wiens schriftelijk verzoek in de loop van het studiejaar door of namens het instellingsbestuur wordt beëindigd op grond van artikel 7.42, eerste lid, onder b, c, d of e, wordt met ingang van de maand waarin de inschrijving wordt beëindigd, voor elke maand die in dat studiejaar nog resteert, een twaalfde gedeelte van het betaalde collegegeld terugbetaald, tenzij deze student nog is ingeschreven voor een of meer opleidingen als bedoeld in artikel 7.48, derde en vierde lid.
 4. Indien een student in de loop van het studiejaar is overleden, wordt voor elke daaropvolgende maand van het studiejaar na diens overlijden, een twaalfde gedeelte van het betaalde collegegeld terugbetaald.
 5. De in dit artikel bedoelde terugbetaling geschiedt overeenkomstig door het instellingsbestuur vast te stellen regels van procedurele aard.
-

11. Rechtsbescherming bij schorsing en verwijdering

11.1 Inleiding

Wanneer een verzoek tot rechtsbijstand dat verband houdt met schorsing en verwijdering binnenkomt, zit de leerling in beginsel nog in het primair of voortgezet onderwijs. In Ariva komen meldingen over schorsing en verwijdering binnen middelbaar en hoger onderwijs niet voor, vandaar dat ik die hieronder niet zal behandelen maar mij hieronder beperk tot het beschrijven van de procedure van schorsing en verwijdering binnen het primair en voortgezet onderwijs.

11.2 Schorsing en verwijdering in het algemeen

Wanneer een leerling zich misdraagt, kan het bevoegd gezag de leerling schorsen. Schorsing is een tijdelijke maatregel, waarbij de leerling één of meerdere dagen de toegang tot de school wordt ontzegd (maximaal vijf dagen).

Verwijdering van school is een definitieve maatregel.

11.3 Schorsing en verwijdering openbaar onderwijs

Op grond van artikel 1:3 lid 1 Awb is een verwijderingsbeslissing een besluit, meer specifiek is de verwijderingsbeslissing een beschikking (artikel 1:3 lid 2 Awb). Schorsing kent binnen het primair onderwijs geen publiekrechtelijke grondslag, dit in tegenstelling tot het voortgezet onderwijs. Binnen het voortgezet onderwijs heeft schorsing wel een wettelijke grondslag, namelijk artikel 13 lid 1 Inrichtingsbesluit W.V.O.

Artikel 13 inrichtingsbesluit. Schorsing

1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen.
2. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de betrokkene en, indien deze nog niet de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt, ook aan de ouders, voogden of verzorgers van de betrokkene bekendgemaakt.
3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis

Tegen schorsing en verwijdering staat de Awb-rechtsgang open. Dit houdt in dat allereerst bezwaar gemaakt moet worden gemaakt tegen de beslissing. Vervolgens is het mogelijk om tegen de beschikking beroep in te stellen bij de bestuursrechter (zie paragraaf 7.2).

11.4 Schorsing en verwijdering bijzonder onderwijs

Het bevoegd gezag van bijzondere onderwijsinstellingen is geen bestuursorgaan in de zin van de Awb. Schorsing en verwijdering is derhalve ook een rechtshandeling naar burgerlijk recht.

Wanneer men het niet eens is met de schorsing of met de verwijderingsbeslissing kan men hiertegen protest maken. Wanneer de procedure niet het gewenste resultaat opgeleverd heeft, kan men de gang naar de burgerlijke rechter volgen. De rechter zal een marginale toetsing verrichten.

11.5 Schorsing en verwijdering in het basisonderwijs (procedurebeschrijving)

In het primair onderwijs kan een leerling definitief verwijderd worden wanneer de school acht weken, op grond van een inspanningsverplichting, gezocht heeft naar een andere school. Op grond van artikel 40 WPO dient het bevoegd gezag voor een vervangende onderwijsinstelling zorg te dragen.

De inspanning moet uiteraard wel aantoonbaar zijn. Zodra een andere school de leerling wil opnemen, of wanneer de acht weken verstreken zijn vervalt de inspanningsplicht. De school kan dan tot definitieve verwijdering overgaan.

Artikel 40 lid 5 Wpo. Toelating en verwijdering van leerlingen

5. Voordat wordt besloten tot verwijdering hoort het bevoegd gezag de betrokken groepsleraar. Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school, een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs bereid is de leerling toe te laten. Indien aantoonbaar gedurende 8 weken zonder succes is gezocht naar een zodanige school of instelling waarnaar kan worden verwezen, kan in afwijking van de vorige volzin tot definitieve verwijdering worden overgegaan.

11.6 Schorsing en verwijdering in het voortgezet onderwijs (procedurebeschrijving)

De onderwijsinstelling neemt schriftelijk gemotiveerd het besluit en dient aan te geven dat protest aangetekend kan worden.

Artikel 15 lid 1 en 2 Inrichtingsbesluit W.V.O.

1. De besluiten tot weigering van de toelating van een kandidaat-leerling of tot definitieve verwijdering van een leerling worden schriftelijk en met opgave van redenen aan de leerling en, indien deze nog niet de leeftijd van 21 jaren heeft bereikt, ook aan diens ouders, voogden of verzorgers, bekendgemaakt, waarbij tevens de inhoud van het tweede lid wordt vermeld.
2. Binnen zes weken na de bekendmaking kunnen belanghebbenden bezwaar maken bij het bevoegd gezag.

Alvorens het bevoegd gezag kan overgaan tot verwijdering van een leerling dient het:

1. Overleg voeren met de onderwijsinspecteur. Dit volgt uit artikel 14 lid 2 inrichtingsbesluit W.V.O.

Artikel 14 lid 2 Inrichtingsbesluit W.V.O. Definitieve verwijdering

2. Definitieve verwijdering van een leerplichtige leerling geschiedt slechts na overleg met de inspectie. Hangende dit overleg kan de leerling worden geschorst. Het overleg strekt er mede toe, na te gaan op welke andere wijze de betrokken leerling onderwijs zal kunnen volgen.

2. De leerling⁵³ en zijn ouders te horen over het voornemen tot verwijdering. Dit volgt uit artikel 14 lid 1 Inrichtingsbesluit W.V.O.

Artikel 14 lid 1 Inrichtingsbesluit. Definitieve verwijdering

1. Het bevoegd gezag kan besluiten tot definitieve verwijdering van een leerling nadat deze en, indien de leerling nog niet de leeftijd van 18 jaren heeft bereikt, ook diens ouders, voogden of verzorgers, in de gelegenheid is onderscheidenlijk zijn gesteld hierover te worden gehoord. Een leerling wordt op grond van onvoldoende vorderingen niet in de loop van een schooljaar verwijderd.

3. Een andere onderwijsinstelling bereid te vinden om de leerling toe te laten.

Artikel 27 lid 1 Wvo. Toelating, verwijdering, voorwaardelijke bevordering en verblijfsduur

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voor elke soort van scholen of voor afdelingen van die scholen voorwaarden voor de toelating en voorschriften omtrent verwijdering en voorwaardelijke bevordering worden vastgesteld. De algemene maatregel van bestuur bedoeld in de eerste volzin houdt in elk geval voorschriften in met betrekking tot de voorwaarden voor de toelating tot de scholen, bedoeld in de artikelen 7, 8, 9 en 10a. Definitieve verwijdering van een leerling waarop de Leerplichtwet 1969 van toepassing is, vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school, dan wel een instelling als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Leerplichtwet 1969 bereid is de leerling toe te laten.

Opgemerkt dient te worden dat een leerling niet in de loop van het schooljaar verwijderd kan worden op grond van onvoldoende vordering!

⁵³ Indien minderjarig.

11.7 Checklist toepassing schorsing en verwijdering⁵⁴

1. Is er sprake van een schorsings- of verwijderingsmaatregel?
Zo ja,
2. Rechtvaardigen de omstandigheden van het geval de oplegging van een schorsings- of een verwijderingsmaatregel?
Zo ja,
3. Kende de leerlinge de onjuistheid van zijn normschendend gedrag of behoorde te kennen?
Zo ja,
4. Heeft de leerling, of wanneer het gaat om wangedrag van de ouders van een leerling de ouders, enige mate van schuld aan de normschending?
Zo ja,
5. Is door het bevoegd gezag het evenredigheidsbeginsel op de juiste wijze in acht genomen?
Zo ja,
6. Heeft het bevoegd gezag zich bij de toepassing van de ordemaatregel zich gehouden aan de door hem zelf uitgevaardigde regels?
Zo ja,
7. Is het vereiste van een zorgvuldige oplegging van een ordemaatregel nageleefd?
Zo ja,
8. Wordt voldaan aan de bevoegdheidvereisten voor het opleggen van een tuchtmaatregel?
Zo ja,
9. Wordt voldaan aan de ongeschreven en geschreven eisen voor een faire tuchtprocedure?
Zo ja, dan is er sprake van een rechtmatige oplegging van een schorsings- of een verwijderingsmaatregel.

⁵⁴ Noorlander 2008, p. 9.

12. Rechtsgang tegen beoordelingsbeslissingen

Van belang is om telkens de vraag te stellen welke stappen doorlopen moeten worden wanneer je het niet eens bent met een beoordelingsbeslissing.

Ook hier is het van belang de regelingen van de desbetreffende onderwijsinstelling te raadplegen. Hierin staat de rechtsbescherming, die in de meeste gevallen toepassing vindt, beschreven.

12.1 Primair en voortgezet onderwijs

Beslissing ten aanzien van de overgang van basisschool naar het voortgezet onderwijs

De directeur van een basisschool beslist over de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Deze beslissing is zowel binnen het openbaar als het bijzonder onderwijs een besluit, zoals bedoeld in artikel 1:3 lid 1 Awb.⁵⁵ Dit houdt in dat de rechtsgang van bezwaar en beroep bij de bestuursrechter openstaat, ik verwijs naar paragraaf 7.2.

Beslissingen ten aanzien van de overgang naar een hoger leerjaar

Beoordelingsbeslissingen die gedurende het schooljaar worden genomen, zijn zowel in het openbaar als in het bijzondere onderwijs geen beschikking in de zin van artikel 1:3 lid 2 Awb. Deze beoordelingsbeslissing is niet gericht op een direct rechtsgevolg. Dit houdt concreet in dat tegen deze beslissingen de rechtsgang van bezwaar en beroep bij de bestuursrechter niet openstaat. Er kan in dit soort geschillen, zowel in het openbaar als ook het bijzondere onderwijs, een vordering worden ingediend bij de burgerlijke rechter.

Beslissingen tot vaststelling van een eindexamencijfer

Beslissingen tot vaststelling van een eindexamencijfer moeten in beginsel zowel binnen het openbaar als het bijzonder onderwijs gezien worden als een beschikking, zoals bedoeld in artikel 1:3 lid 2 Awb.

Let op! Artikel 8:4 onder e Awb stelt dat geen beroep ingesteld kan worden tegen een besluit inhoudende een beoordeling van het kennen of kunnen van een kandidaat of leerling die ter zake is geëxamineerd of op enigerlei andere wijze is getoetst, dan wel inhoudende de vaststelling van opgaven, beoordelingsnormen of nadere regels voor die examinering of toetsing.

Er kan in dit soort geschillen een beroep worden ingesteld bij de burgerlijke rechter.

Voorbeeld

HR 5 september 2005, LJN: AU1994, Rechtbank Roermond.

Voor het eindexamen heeft eiser het cijfer 5,4 gekregen. Eiser heeft herexamen gedaan. Voor dit herexamen heeft eiser het cijfer 4,4 gekregen. Kern van het geschil is of er bij de beoordeling van het herexamen sprake is geweest van een onzorgvuldige beoordeling.

De voorzieningenrechter stelt voorop dat de burgerlijke rechter in kort geding bij de toetsing van een beoordeling van het kennen en/of kunnen van een eindexamenkandidaat alleen kan ingrijpen indien sprake is van een onzorgvuldige beoordeling. Voorafgaan heeft de voorzieningenrechter in deze zaak overwogen dat hij zich, qua kennis van het vakgebied, in acht staat zelfstandig een oordeel te vormen.

Deze voorzieningenrechter heeft het eindexamen zelf nagekeken en is tot de conclusie gekomen dat eiser niet goed beoordeeld is en heeft de school verplicht het herexamen ter beoordeling voor de te leggen aan de inspectie.

⁵⁵ Noorlander, p. 540.

Bij de beslissing van de directeur omtrent de overgang naar een school voor voortgezet onderwijs oefent de directeur incidenteel openbaar gezag uit.

12.2 Middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie

In hoofdstuk 8 is de rechtsbescherming van studenten beschreven. Binnen het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneducatie dient men de OER van de desbetreffende onderwijsinstelling te raadplegen voor het indienen van protest. Hierin staat ook beschreven hoe de procedure verloopt.⁵⁶

In de OER is terug te vinden wat de gang van zaken is wanneer een student het niet eens is met de beoordeling.

Stap 1

De student maakt bezwaar. Dit dient hij te doen binnen de gestelde termijn. In zijn bezwaarschrift geeft hij te kennen dat hij het niet eens is met de genomen beslissing of met het nalaten daarvan. Dit bezwaar wordt meestal ingediend bij de examencommissie (in het voorbeeld hieronder spreekt men van de bezwaarcommissie).

De examencommissie dient binnen de termijn (die opgenomen is in de OER) een beslissing te nemen.

Stap 2

Wanneer het bezwaar ongegrond wordt verklaard door de examencommissie staat de rechtsgang naar Commissie van Beroep voor de examens open (in het voorbeeld hieronder is er nog een tussenstap, de beroepscommissie). De Commissie van Beroep voor de examens oordeelt over de beslissingen van examencommissie.

Voorbeeld

ROC Amsterdam *Onderwijs- en Examenregeling 2008 – 2009*

3.11.1 Bezwaarcommissie

De Bezwaarcommissie wordt ingesteld door de examencommissie en is verantwoordelijk voor het in eerste termijn behandelen van een bezwaar dat door een deelnemer wordt ingediend tegen de gang van zaken, maatregelen en beslissingen met betrekking tot examenonderdelen.

Taken en verantwoordelijkheden

1. Behandelen bezwaarschrift van een deelnemer
2. Zo mogelijk binnen 10 werkdagen na indiening van het bezwaar een beslissing uitspreken
3. Het bekendmaken van de beslissing aan belanghebbende

Samenstelling:

De examencommissie stelt een onpartijdige bezwaarcommissie in.
De bezwaarcommissie bestaat in ieder geval uit een voorzitter, een secretaris en een derde lid.
De personele samenstelling van de commissie wordt aan alle belanghebbenden bekendgemaakt.

3.11.2 Beroepscommissie

De Beroepscommissie wordt ingesteld door de directie van de Werkmaatschappij en is verantwoordelijk voor het behandelen van het beroep dat door een deelnemer is ingesteld indien hij het niet eens is met een uitspraak van de Bezwaarcommissie.

Taken en verantwoordelijkheden

1. Behandelen van het beroepsschrift van een deelnemer
2. Zo mogelijk binnen 10 dagen na indiening van het beroep een beslissing uitspreken
3. Het bekendmaken van de beslissing aan belanghebbenden.

Samenstelling:

De directie van de werkmaatschappij stelt een onpartijdige beroepscommissie in.
De Beroepscommissie bestaat in ieder geval uit een voorzitter, een secretaris en een derde lid.
De personele samenstelling van de commissie wordt aan alle belanghebbenden bekendgemaakt.

3.11.3 Commissie van Beroep voor de Examens

De beroepsinstantie binnen het ROC van Amsterdam is de Commissie van beroep voor de examens. Indien één van de partijen het niet eens is met de uitspraak van de beroepscommissie kan hij een beroep indienen bij deze commissie van beroep.

⁵⁶ Elke school heeft zijn eigen OER, raadpleeg dus altijd de OER van de onderwijsinstelling waarmee je te maken hebt.

Ieder regionaal opleidingscentrum is verplicht een Commissie van Beroep te hebben.

12.3 Hoger onderwijs

In hoofdstuk 8 is de rechtsbescherming van studenten beschreven. Binnen het hoger onderwijs dient men de OER van de desbetreffende onderwijsinstelling te raadplegen voor het indienen van bezwaren. Hierin staat ook beschreven wat de procedure is.

Stap 1

De student maakt bezwaar. Dit dient hij te doen binnen de gestelde termijn. In zijn bezwaarschrift geeft hij te kennen dat hij het niet eens is met de genomen beslissing of met het nalaten daarvan. Dit bezwaar wordt ingediend bij de examencommissie. De examencommissie dient binnen de termijn (die opgenomen is in de OER) een beslissing te nemen.

Voorbeeld

Artikel 32 Procedure examencommissie OER JHS.08-09

1. De student kan bezwaar maken tegen een besluit van een examiner binnen vier werkweken nadat het besluit genomen is. Indien de student het niet eens is met een beoordelingsbeslissing van een examiner, dan vangt de termijn aan op het moment van de inzage.
2. Op grond van alle ingewonnen informatie doet de examencommissie binnen vier werkweken na indiening van het bezwaar uitspraak. Indien noodzakelijk kan de examencommissie deze termijn met 4 werkweken verlengen; in dat geval ontvangt de student hiervan schriftelijk en gemotiveerd bericht. De student wordt door de examencommissie schriftelijk op de hoogte gesteld van de uitspraak.

Stap 2

Wanneer het bezwaar ongegrond wordt verklaard door de examencommissie staat de rechtsgang naar Commissie van Beroep voor de examens open (in het voorbeeld hieronder is er nog een tussenstap, de beroepscommissie). De commissie van Beroep voor de examens oordeelt over de beslissingen van examencommissie.

Voorbeeld

Artikel 34 Beroep tegen beslissing examencommissie OER JHS 08-09

1. Iedereen die meent in zijn belangen te zijn geschaad als gevolg van een beslissing van de examencommissie of een examiner kan hiertegen, binnen vier werkweken na dagtekening van deze beslissing, schriftelijk en gemotiveerd beroep instellen bij het college van beroep voor de examens.
2. Het college van beroep voor de examens oordeelt over het beroep dat is ingesteld tegen:
 - a beslissingen van de examencommissie en examinatoren;
 - b beslissingen tot de bindende afwijzing als bedoeld in de artikelen 7.8b, derde en vijfde lid, 7.9 eerste lid en 16.6a derde lid WHW;
 - c beslissingen met het oog op de toelating tot de examens;
 - d beslissingen inzake vaststelling van het aantal behaalde studiepunten;
 - e beslissingen van commissies als bedoeld in artikel 7.29, eerste lid WHW, betreffende vrijstelling op grond van toelatingsonderzoek (artikel 7.61 WHW).
3. Het beroep kan worden ingesteld als:
 - a de beslissing in strijd is met enig algemeen verbindend voorschrift;
 - b het desbetreffende orgaan bij het nemen van de beslissing zijn bevoegdheid kennelijk tot een ander doel gebruikt heeft dan tot de doeleinden waartoe de bevoegdheid is gegeven;
 - c het desbetreffende orgaan bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen;
 - d de beslissing in strijd is met enig ander in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel van behoorlijk bestuur (artikel 7.61 WHW).
4. Alvorens het beroep in behandeling te nemen, zendt het college van beroep het beroepschrift aan het orgaan waartegen het beroep is gericht, met uitnodiging om in overleg met betrokkenen na te gaan of een minnelijke schikking van het geschil mogelijk is. Ingeval het beroep is gericht tegen een beslissing van een examiner, geschiedt de in de voorgaande

volzin bedoelde toezending aan de examencommissie. Is een minnelijke schikking niet mogelijk gebleken, dan wordt het beroepschrift door het college in behandeling genomen.

5. Een voor beroep vatbare beslissing als bedoeld in dit artikel wordt altijd schriftelijk en gemotiveerd uitgebracht. Hiervoor wordt de betrokken student gewezen op zijn beroepsrechten en de hiervoor geldende termijnen, zoals vermeld in het Reglement van orde van het college van beroep voor de examens van de Juridische Hogeschool Avans-Fontys.

Hogescholen en Universiteiten zijn niet verplicht om een College van Beroep voor de examens in te stellen. In het geval er geen college is, kan men in beroep gaan bij de burgerlijke rechter.

Het College van Beroep voor het Hoger onderwijs

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State is wel bevoegd om een rechtmatigheidstoetsing te verrichten ten aanzien van de marginale toetsing van beoordelingsbeslissingen binnen het hoger onderwijs door het College van Beroep voor de Examens.⁵⁷ Het College van Beroep voor het Hoger onderwijs is een beroepsinstantie voor studenten tegen beslissingen van instellingen voor hoger onderwijs. De volgende beslissingen kunnen aan het College worden voorgelegd:

- vermindering of vrijstelling van collegegeld of examengeld;
- financiële ondersteuning uit afstudeerfondsen;
- inschrijving en uitschrijving;
- vrijstellingen op grond van andere diploma's;
- decentrale selectie bij numerus fixus opleidingen;
- de vrijwillige bijdrage;
- overtreding van de huis- en orderegels van de instelling.⁵⁸

⁵⁷ Noorlander 2005, p. 578.

⁵⁸ "College van beroep voor het hoger onderwijs" < www.postbus51.nl > 22-04-2009.

13. Rechtsbescherming bij klachten

13.1 Inleiding

Waarom een klacht indienen bij een onderwijsinstelling terwijl er ook een procedure van bezwaar en beroep gestart kan worden?

De meeste klachtenprocedures zijn interne procedures en zijn minder formeel dan de bezwaar en beroepsprocedure. Elke onderwijsinstelling kan zijn eigen regels voor de klachtenprocedure vaststellen, in overeenstemming met artikel 14 WPO en artikel 24b WVO. De klachtenprocedures binnen het openbaar en bijzondere onderwijs vertonen geen grote verschillen.

Een klachtenregeling strekt niet ter vervanging van een andere voorziening die op grond van een wettelijke regeling openstaat voor verzekerde. Zo staat bij besluiten van het bevoegd gezag van openbare onderwijsinstellingen de bezwaar- en beroepsprocedure van de Awb open en bij besluiten van het bevoegd gezag van bijzondere onderwijsinstellingen een procedure bij de civiele rechter (zie hoofdstuk 7). Bij deze procedures wordt in de meeste gevallen de hulp van een advocaat/jurist ingeschakeld. Een alternatief hiervoor is het starten van een klachtenprocedure die door de student/ouder vaak zelf gevoerd kan worden.

13.2 Wat is klachtrecht?

Onder klachtrecht moet naar mijn mening worden verstaan een geheel van regels, waarin is vastgelegd wie onder welke omstandigheden bij welke instantie een klacht kan indienen, hoe die instantie over die klacht zal oordelen, welke bevoegdheden die instantie daarbij heeft, wat bij het indienen van de klacht de rechten en de verplichtingen van klager en beklaagde zijn en wat het rechtsgevolg van de uitspraak is.

In de wettelijke klachtenregeling is geen specifieke beperking opgenomen ten aanzien van het soort klachten dat kan worden ingediend. In de wettekst is wel opgenomen dat er ook kan worden geklaagd over het nalaten van gedragingen, dan wel het niet nemen van beslissingen. Zo kan er dus ook een klacht ingediend worden over onderwerpen zoals seksuele intimidatie, discriminerend gedrag, agressie, geweld en pesten.

13.3 Primair onderwijs en het voortgezet onderwijs

Per 1 augustus 1998 is het schoolbestuur verplicht een klachtenregeling voor hun school vast te stellen en in te voeren. Het bevoegd gezag dient op grond artikel 14 WPO en artikel 24b WVO een klachtenregeling op stellen.

Artikel 14. WPO/ Artikel 24b WVO

Klachtenregeling

2. Het bevoegd gezag treft een regeling voor de behandeling van klachten. Deze regeling vermeldt in ieder geval:

- a. de instelling van een klachtencommissie, die klachten behandelt,
- b. de wijze waarop de klachtencommissie haar werkzaamheden verricht,
- c. de termijn waarbinnen de klager een klacht kan indienen en
- d. de termijn waarbinnen mededeling plaatsvindt van het oordeel, bedoeld in het zesde lid, en hoe bij noodzakelijke afwijking van deze termijn wordt gehandeld.

Het bevoegd gezag dient daarnaast een klachtencommissie in te stellen of zich aan te sluiten bij een regionale of landelijke klachtencommissie. Binnen het klachtrecht is er geen onderscheid tussen openbare onderwijsinstellingen en bijzondere onderwijsinstellingen.

Het klachtrecht staat niet in de weg dat verzekerde een beroep kan instellen bij de rechter of een verzoek kan indienen bij de Commissie gelijke behandeling. Artikel 14 lid 3 WPO en artikel 24b WVO bepalen dat de klachtenregeling niet als vervanging van een andere voorziening geldt.

Van belang is te weten welke stappen doorlopen moeten worden bij het indienen van een klacht. Ik zal ter verduidelijking aan de hand van voorbeelden deze stappen bespreken.

Stap 1

Kleine geschillen worden meestal middels een klacht bij de onderwijsinstelling afgedaan. Veel scholen hebben in hun schoolplan opgenomen dat in eerste instantie de klacht besproken wordt met de persoon die het aangaat.

Het kan ook voorkomen dat een onderwijsinstelling geen eigen klachtenregeling heeft. De onderwijsinstelling is dan aangesloten bij een landelijke klachtencommissie.

Stap 2

Bij een iets groter conflict kan een beroep op de klachtencommissie worden gedaan.

Voorbeeld

SCHOOLGIDS O.B.S. BRANDEVOORT SCHOOLJAAR 2008/2009⁵⁹

Klachtenregeling.

Hoewel we ernaar streven om samen met ouders eventuele problemen op te lossen kan het toch wel eens gebeuren dat er fouten gemaakt zijn. We proberen dan middels een gesprek tot een oplossing te komen. Dit lukt helaas niet altijd. Ouders en leerkrachten kunnen dan gebruik maken van de klachtenregeling. Onze school is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Openbaar Onderwijs.

De procedure bij de klachtencommissie

Voor het houden van een zitting is vereist dat er tenminste twee leden van de klachtencommissie, waaronder de voorzitter aanwezig zijn. De klachtencommissie is bevoegd in verband met de voorbereiding van de behandeling van de klacht alle gewenste inlichtingen in te winnen. Zij kan daartoe deskundigen inschakelen en hen zo nodig uitnodigen voor de hoorzitting. Indien hieraan kosten zijn verbonden, is vooraf machtiging van het bevoegd gezag vereist.

Op grond van artikel 14 lid 5 sub a WPO en artikel 24b lid 5 WVO moeten klager en beklaagde de gelegenheid krijgen hun zienswijze mondeling of schriftelijk toe te lichten. Hier wordt uitdrukking gegeven aan het beginsel van hoor en wederhoor, een belangrijke voorwaarde voor een behoorlijk verloop van de klachtenprocedure.

De hoorzitting dient binnen 4 weken na ontvangst van de klacht plaats te vinden. De klager en de aangeklaagde worden buiten elkaars aanwezigheid gehoord, tenzij de klachtencommissie anders bepaalt.⁶⁰ Klager en aangeklaagde kunnen zich laten bijstaan of laten vertegenwoordigen door een gemachtigde.

Het oordeel van de klachtencommissie

Na behandeling van de klacht brengt de klachtencommissie haar advies uit. Het oordeel van de klachtencommissie is slechts een aanbeveling aan het bevoegd gezag en is in beginsel niet bindend voor beide partijen. Op grond van artikel 7:900 BW is het mogelijk een vaststellingsovereenkomst op te stellen. Partijen zijn dan overeengekomen dat het advies

⁵⁹ "Schoolgids" < www.obsbrandevoort.nl > 17-04-2009.

⁶⁰ Noorlander 2005, p. 492.

wel een bindend karakter heeft en kracht van overeenkomst. Partijen moeten dan wel uitvoering geven aan het oordeel van de klachtencommissie.

Reactie bevoegd gezag

Op grond van artikel 14 lid 6 WPO en artikel 24b lid 6 WVO moet het bevoegd gezag binnen 4 weken na ontvangst van het advies schriftelijk aan de klager, de aangeklaagde en de klachtencommissie mededelen of zij het advies gaat volgen.

Stap 3

Voorzieningen na volgen klachtenprocedure

- **Openbaar onderwijs**
Wanneer het bevoegd gezag op basis van het advies van de klachtencommissie een besluit neemt, kan de klager op grond van de Awb tegen dit besluit bezwaar maken en tegen de beslissing op bezwaar in beroep gaan bij de bestuursrechter.⁶¹
- **Bijzonder onderwijs**
Wanneer het bevoegd gezag op basis van het advies van de klachtencommissie een besluit neemt, kan de klager zich wenden tot de burgerlijke rechter. De burgerlijke rechter zal op grond van toerekenbare tekortkoming de zaak in behandeling nemen.

Na het volgen van de klachtprocedure staat voor de klager nog altijd de weg naar de rechter open, met name in het geval schade is ontstaan door of ten gevolge van het voorval waarover is geklaagd.

13.4 Middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie

De klachtenbehandeling in het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneducatie is nog niet wettelijk geregeld. Een wetswijziging is hierover in voorbereiding.⁶² In de Onderwijs- en Examen Regeling (OER) van de onderwijsinstelling staat de klachtenregeling van het MBO beschreven.

13.5 Hoger onderwijs

De klachtenprocedure is terug te vinden in het studentenstatuut en in de OER. Het studentenstatuut dient het instellingsbestuur bij de eerste inschrijving voor een opleiding aan iedere student uit te reiken. In het studentenstatuut staat beschreven wie er in de klachtencommissie zitting hebben, hoe de procedure verloopt en welke reactietermijnen er zijn.

Voorbeeld

Artikel 35 Klachtrecht inzake onderwerpen die geen betrekking hebben op besluiten van examencommissie, tentamens of examens⁶³

1. Iedereen die meent in zijn belangen te zijn geschaad als gevolg van een naar zijn oordeel onjuiste toepassing van regels uit de onderwijs- en examenregeling door medewerkers van de opleiding (niet betreffende een beslissing van de examencommissie of een examiner) kan hiertegen binnen vier werkweken schriftelijk en gemotiveerd bezwaar aantekenen bij de examencommissie.
2. De examencommissie neemt binnen vier werkweken weken na dagtekening ontvangst van het bezwaarschrift een beslissing en deelt deze schriftelijk en gemotiveerd mede aan belanghebbende

⁶¹ Noorlander 2005, p. 494.

⁶² Uit een gesprek met mr. P.J.J. Zoontjes blijkt dat hier nog geen enkele informatie over beschikbaar is.

⁶³ Als voorbeeld heb ik de OER van de JHS geraadpleegd. Dit geldt enkel als voorbeeld. Deze OER kan afwijkend zijn per instelling. Raadpleeg altijd de OER van de desbetreffende instelling.

Voorbeeld**Klacht- en beroepsmogelijkheden**⁶⁴

Wanneer je een klacht hebt of het niet eens bent met een bepaalde beslissing, zijn er een aantal mogelijkheden om daar wat aan te doen.

Informeel

Je kunt de informele weg bewandelen: praten met degene die het probleem veroorzaakt en samen tot een bevredigende oplossing komen. Je kunt je daarin laten bijstaan of laten adviseren door een studietoelichting of een studentendecaan. Hij of zij kan ook bemiddelen als je zelf geen rechtstreeks gesprek wilt aangaan.

Formeel

Je kunt ook formele procedures in werking stellen: officieel een klacht, bezwaar- of beroepsschrift indienen.

- Een officiële klacht over de gang van zaken op de universiteit kun je on-line indienen bij het Centraal Klachtenloket.

Na onderzoek blijkt dat elke universiteit een eigen klachtenprocedure hanteert. Zo heeft de Universiteit van Leiden een interne klachtencommissie, dit in tegenstelling tot de Universiteit van Tilburg. De Universiteit van Tilburg maakt voor het melden van klachten gebruik van een centraal klachtenloket binnen haar universiteit.

⁶⁴ Als voorbeeld heb ik de OER van de UVT geraadpleegd. Deze OER kan afwijkend zijn per instelling. Raadpleeg altijd de OER van de desbetreffende instelling.

14. Conclusies en aanbevelingen

De centrale vraagstelling van dit onderzoek is:

Welke informatie dient in deze inleidende handleiding over onderwijsrecht opgenomen te worden zodat de juristen van Stichting Achmea Rechtsbijstand de verzekerde zo efficiënt en gedegen mogelijk kunnen bijstaan in een geschil dat verband houdt met het onderwijsrecht?

Het onderwijsrecht is een enorm breed en uitgebreid onderwerp en valt onder twee rechtsgebieden, het bestuursrecht en het privaatrecht. Het onderwijsrecht wordt momenteel binnen SAR behandeld door BJZ-juristen. Deze juristen zijn gespecialiseerd in één bepaald rechtsgebied, dus of in bestuursrecht of in privaatrecht. Vandaar de grote behoefte van SAR aan een “quick entree” tot het onderwijsrecht.

Omdat het voor behandelaars van belang is om over algemene kennis van het onderwijsrecht te beschikken heb ik in de eerste hoofdstukken van deze handleiding vooral inleidende hoofdstukken over het onderwijsrecht opgenomen. Ik heb hier als het ware het spelersveld van het onderwijsrecht uiteengezet. Hierbij koos ik ervoor om deze informatie algemeen en inleidend te houden omdat het onderwijsrecht een te breed onderwerp is om in alle aspecten uitvoerig te behandelen. Voorts besprak ik de juridische positie van de leerlingen/studenten, ouders en het bevoegd gezag binnen het onderwijsrecht. Dit omdat deze partijen continu tegenover elkaar staan. Ik vond het verder van belang de relevante wetgeving van het onderwijsrecht te behandelen, zodat behandelaars hiervan snel en eenvoudig kennis kunnen nemen. Ten slotte heb ik nog even stil gestaan bij de vraag hoe de rechtsbescherming binnen het Nederlandse onderwijsstelsel is geregeld.

Kortom, door dit onderzoek is voldaan aan de centrale vraagstelling. Behandelaars kunnen zich via mijn handleiding snel inlezen in het onderwijsrecht.

Om aan deze handleiding (als meerwaarde) ook een praktisch element toe te voegen, heb ik gekeken naar de praktijk van het onderwijsrecht binnen SAR. Ik heb onderzoek verricht naar het aantal en soort meldingen dat jaarlijks binnenkomt bij SAR. Gesteld kan worden dat onderwijsrecht een niche onderwerp is in vergelijking met het totaal aantal meldingen dat jaarlijks bij SAR binnenkomt. In het jaar 2008 kwamen er bij SAR slechts 308 meldingen binnen over onderwijsrecht. Dit is slechts 0,18% van het totaal aantal binnengekomen meldingen.

De meldingen die binnen kwamen zijn in te delen naar onderwerp. In 2008 kwamen er 76 meldingen binnen die verband hielden met het betaalde collegegeld, 21 meldingen die verband hielden met schorsing en verwijdering, 17 meldingen die verband hielden met beoordelingsbeslissingen en 194 meldingen die geschaard zijn onder de noemer rest. Deze laatste categorie is de grootste. De meldingen die onder de noemer rest zijn geschaard zijn veelal op te lossen via een klachtenprocedure, de bestuursrechtelijke bezwaar- en beroepsprocedure dan wel via een civiele procedure.

De in de SAR-praktijk gevonden highlights behandelde ik ook in mijn handleiding naast de al eerder omschreven algemene kennis. Dit om de SAR-behandelaars een stuk praktisch bruikbare extra bagage mee te geven.

Bij mijn aanbevelingen ben ik buiten de centrale vraagstelling van mijn scriptie getreden en het onderwerp “onderwijsrecht” binnen SAR in een breder verband bekeken. Dit is met name mogelijk omdat SAR mij volledige toegang gaf tot haar systeem. Hierbij kom ik tot de navolgende aanbevelingen:

1. Outsourcen

Zoals hierboven aangegeven vormen geschillen over “onderwijsrecht” een te verwaarlozen percentage zaken in vergelijking tot het totaal aantal zaken dat jaarlijks binnen SAR over rechtsonderwerpen wordt gemeld. Daar staat tegenover dat dit zeer geringe aantal zaken weer een enorm en uitgebreid aantal subonderwerpen bevat dat qua kennis een relatief uitgebreide investering vergt: de juristen van BJZ hebben geen kennis over het onderwijsrecht en zullen dus opgeleid moeten worden. Dit kost geld. Doordat er jaarlijks zo weinig zaken binnenkomen is het voor behandelaars bovendien bijna onmogelijk om veel ervaring op te doen op het gebied van onderwijsrecht.

Op grond hiervan verdient het naar mijn mening aanbeveling dat het managementteam van SAR onderzoekt of het, op basis van een kosten-batenanalyse, niet de voorkeur geniet om de “onderwijszaken” volledig uit te sourcen tegen vooraf af te spreken vaste tarieven. Het outsourcen houdt in dat een zaak nadat de klantvraag is vastgesteld door de afdeling verdeling en uitbesteding de deur uitgaat en niet meer bij behandelaars van de Back-Office terecht komt.

Uitgangspunt van dit onderzoek is dat het onderwijsrecht intern door eigen juristen wordt behandeld totdat het managementteam van SAR beslist om onderwijszaken te outsourcen.

2. Reshuffle

In het geval niet voor outsourcing wordt gekozen, lijkt het, gelet op de organisatiestructuur van SAR, logisch dat zij de onderwijszaken niet langer onderbrengt bij BJZ, maar bij de afdeling AJZ.

Zoals hierboven al is aangegeven bevatten de onderwijszaken aspecten van én civiel- én bestuursrecht (afhankelijk van de vraag of de betrokken school openbaar of bijzonder onderwijs biedt). De behandelend jurist zal dan ook op beide rechtsgebieden thuis moeten zijn. Het is in dit kader vreemd om te constateren dat het onderwerp onderwijsrecht in de SAR-organisatie is ondergebracht onder die afdeling (BJZ) waarvan de juristen slechts op één rechtsgebied (of bestuursrecht of civielrecht) zijn gespecialiseerd. Dat terwijl de voor onderwijsrecht vereiste combinatie civiel- en bestuursrecht al standaard voorhanden is binnen AJZ. Behandeling door AJZ voorkomt ook tussentijdse herselectie van zaken binnen BJZ bestuurs- en BJZ-civielrecht.

3. Kennis

Daar waar SAR niet kiest voor outsourcing noch voor het reshuffelen van onderwijszaken naar AJZ, is er binnen BJZ een kennislacune op het gebied van onderwijsrecht en zal er opgeleid moeten worden.

Aan de hand van deze handleiding kunnen behandelaars inzicht krijgen in het onderwijsrecht. Mijn handleiding zal dan ook aan alle behandelaars die zich bezig (gaan) houden met het onderwijsrecht overhandigd worden.

Om deze primaire kennis van de behandelaars verder te verdiepen verdient het aanbeveling dat de juristen die zich bezig (gaan) houden met onderwijsrecht daarnaast regelmatig op

cursus te gaan. Enerzijds om kennis bij te spijkeren en anderzijds om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen. De inhoud van deze cursus moet worden toegespitst op de meest voorkomende meldingen.

Omdat er binnen Nederland niet veel wetenschappers en/of advocaten zijn die in onderwijszaken gespecialiseerd zijn noem ik bij deze als mogelijk docente mw. mr. Katinka Slump, verbonden aan Rensen Advocaten te Alkmaar.

Het verdient ook aanbeveling dat het managementteam overweegt een kennisbank in te richten. De kennisbank moet belangrijke informatie over het onderwijsrecht bevatten (waaronder deze scriptie) en moet toegankelijk zijn voor alle behandelaars. Hierbij valt ook te denken aan het opnemen in de kennisbank van een soort van forum waar behandelaars als het ware hun krachten kunnen bundelen, informatie kunnen uitwisselen en elkaar vragen kunnen stellen dan wel elkaars vragen kunnen beantwoorden.

Ten slotte dient SAR haar (standaard)bibliotheek uit te breiden op het terrein van het onderwijsrecht. Op dit moment is er geen informatie beschikbaar op het gebied van onderwijsrecht. Het verdient aanbeveling een abonnement te nemen op het tijdschrift School en wet. Dit is een vakgericht tijdschrift dat zes maal per jaar verschijnt.

Literatuurlijst

Boeken

Baarda 2005

Baarda (2005), *Kwalitatief onderzoek*, Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.

Baars 2005

Baars, M (2005), *De grote almanak voor informatie en advies*, 2ZW informatiecentrum, 35^e editie juli-dec.

Bastiaans 2004

Bastiaans, M.H. (2004), *Leidraad voor juridische auteurs*, Deventer.

Drop 1985

Drop, H (1985), *Algemene inleiding onderwijsrecht*, Zwolle.

Gerrits-Janssens 1994

Gerrits-Janssens M.P (1994), *Behoorlijke klachtenbehandeling. Contouren van een geharmoniseerd klachtprocesrecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink

Hermans 1993

Hermans, Backx, Pors (1993), *Hoofddlijnen onderwijsrecht*, Alphen aan den Rijn: Samson H.D.Tjeenk Willink

Kempen 2006

Kempen, P.(2006), *Competent afstuderen en stagelopen*, Groningen/ Houten: Wolters-Noordhoff bv.

Mentink 1995

Mentink, D.(1995), *Openbaar onderwijs als kerntaak van overheidszorg*, Den Haag; SVO

Mentink 1995

Mentink, D.(1998), *Het bijzondere van onderwijsrecht*, Utrecht: Algemeen Pedagogisch Studiecentrum

Noorlander 2005

Noorlander, C.W.(2005), *Recht doen aan leerlingen en ouders*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers

Vermeulen 1999

Vermeulen, B.P.(1999), *Constitutioneel onderwijsrecht*, Leersum/Amsterdam: Elsevier

Zoontjens 2003

Zoontjens, P.J.J. (2003), *Het beweeglijke recht op onderwijs*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers

Zoontjens 1999

Zoontjens, P.J.J. (1999), *Inleiding tot de onderwijswetgeving*, Goirle: Elsevier

Artikelen

Zoontjens, P.J.J. (2006). Leerplicht en de handhaving daarvan. In F.C.M.A. Michiels & E.R. Muller (Eds.) *Handhaving* (pp. 525-558), Deventer: Kluwer

C.W. Noorlander, "Schorsing en verwijdering. Deel II Procedurele eisen en rechtsbescherming", *School en wet*, 2008, nr 6, p. 9

Nederlandse Jurisprudentie

Hoge raad

HR 14 januari	1972	NJ 1972, 145
HR 27 januari	1999	LJN AI9866
HR 8 mei	2003	LJN AF8350
HR 13 februari	2004	LJN AO3717
HR 5 september	2005	LJN AU1994

Hof

Hof Leeuwarden 26 januari 2005, *School en Wet 2005*, nr.2, p. 33-34

Rechtbank

Rb Amsterdam 26 mei 1999 *AB* 2000, 104

Commissie gelijke behandeling

CGB 15 januari 2009 oordeel 2009-2

Internet

www.advocatenstart.nl
www.cgb.nl
www.postbus51.nl
www.lsr.nl
www.rechtspraak.nl
www.mbststart.nl
www.minocw.nl
www.obsbrandevoort.nl
www.onderwijsinspectie.nl
www.oudersenrugzak.nl
www.postbus51.nl
www.uvt.nl
www.wikipedia.nl